

SABIEDRISKO PAKALPOJUMU REGULĒŠANAS KOMISIJA

Ziņojums par tirgu analīzi

Eiropas Komisijas 2007. gada 17. decembra Ieteikumā 2007/879/EK par konkrētajiem preču un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, kuros var būt nepieciešama *ex ante* (apsteidzoša) regulēšana saskaņā ar Direktīvu 2002/21/EK minētais tirgus:

**tirgus Nr. 1: piekļuves nodrošināšana publiskajam telefonu tīklam
fiksētā vietā fiziskām personām un juridiskām personām**

Rīga, 2009. gada jūnijs

Satura rādītājs

Attēli	5
Tabulas	5
1. Ievads	9
1.1. Izmantotā terminoloģija, jēdzieni un definīcijas.....	9
1.2. Elektronisko sakaru likums.....	10
1.3. Noteikumi	11
1.4. Jaunais Ieteikums	11
2. Tirgus analīzes pirmā kārtā.....	12
2.1. Tirgus analīzes pirmās kārtas gaita	12
2.2. Tirgus analīzes pirmās kārtas rezultāti.....	14
3. Tirgus analīzes otrās kārtas gaita.....	16
3.1. Noteikumi par tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību	16
3.2. Informācijas vākšana	19
3.2.1. Izmantotā informācija	19
3.2.2. Noteikumu par tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību, 1. pielikums	19
3.2.3. Noteikumu par tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību 2. pielikums	21
4. Konkrētie tirgi	36
4.1. Jaunajā Ieteikumā minētais tirgus.....	36
4.2. Attiecīgie pakalpojumi.....	37
4.3. Situācija tirgos	41
4.4. Tirgus dalībnieki	43
4.4.1. Elektronisko sakaru komersanti.....	43
4.4.2. Piedāvātie pakalpojumi un to nosacījumi	43
4.4.3. Tīkla struktūra.....	46
5. Nacionālā konsultācija.....	46
6. Konkurences padomes viedoklis.....	47
7. Tirgus definēšana.....	47

7.1. Apskatāmā pakalpojuma novērtējums	47
7.1.1. Vai piekļuve publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā, izmantojot taksofonu, un piekļuve publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā, izmantojot citu galiekārtu, veido vienotu tirgu?	47
7.1.2. Vai piekļuve publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā, izmantojot analogo abonentu līniju un izmantojot ciparu abonentu līniju, veido vienotu tirgu?	48
7.1.3. Vai analogā un ciparu abonentu līnijas piekļuve un platjoslas piekļuves risinājums veido vienotu tirgu?.....	49
7.1.4. Vai analogā un ciparu abonentu līnijas piekļuve un interneta iezvanpieejas pakalpojums veido vienotu tirgu?.....	51
7.1.5. Vai analogā un ciparu abonentu līnijas piekļuve un piekļuve, izmantojot kabeļtelevīzijas tīklu, veido vienotu tirgu?	52
7.1.6. Vai analogā un ciparu abonentu līnijas piekļuve un piekļuve, izmantojot PLC, veido vienotu tirgu?.....	53
7.1.7. Vai analogā un ciparu abonentu līnijas piekļuve un bezvadu risinājumu piekļuve veido vienotu tirgu?.....	53
7.1.8. Vai piekļuve publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā un mobilā piekļuve publiskajam telefonu tīklam veido vienotu tirgu?	54
7.1.9. Vai iekšējie pakalpojumi ir iekļauti tirgū?.....	55
7.1.10. Vai piekļuve publiskajam telefona tīklam fiziskām personām un juridiskām personām veido vienotu tirgu?.....	56
7.1.11. Novērtējuma rezultāti.....	60
7.2. Ģeogrāfiskā mēroga novērtējums	61
7.3. Tirgus definēšanas rezultāti	63
7.3.1. Tirgus 1a	63
7.3.2. Tirgus 1b	63
8. Tirgus analīze.....	63
8.1. Tirgus dalījums	64
8.1.1. Tirgus 1a	64
8.1.2. Tirgus 1b	65
8.1.3. Kopējais piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksēta vietā tirgū fiziskām un juridiskām personām tirgus.....	67
8.2. Šķēršļi ienākšanai tirgū vai ekspansijai	67
8.3. Kontrole pār būtisku infrastruktūru	68

8.4. Komersanta lielums (īpatsvars tirgū).....	69
8.5. Nepietiekama kompensējošā pirktspēja vai tās trūkums	69
8.6. Komersantu vai komersantu grupas vertikāla integrācija.....	70
8.7. Rezultāti	71
8.8. Komersants ar būtisku ietekmi tirgū.....	71
9. Būtiskā ietekme tirgū	71
9.1. Speciālu prasību (saistību) noteikšana elektronisko sakaru komersantiem	71
9.2. Saistības	72
9.2.1. Operatora izvēle un operators iepriekšēja izvēle	72
9.2.2. Galalietotājiem sniegto elektronisko sakaru pakalpojumu tarifu regulēšana	72
9.3. Esošie elektronisko sakaru komersanti ar būtisku ietekmi tirgū.....	72
9.3.1. Esošie elektronisko sakaru komersanti ar būtisku ietekmi tirgū.....	73
9.3.2. Pirmajā tirgus analīzes kārtā piemērotās saistības	73
9.4. Saistību efektivitātes analīze.....	74
9.4.1. Tirgus 1a	74
9.4.2. Tirgus 1 b	78
9.5. Secinājumi.....	80
9.5.1. Tirgus 1a	80
9.5.1. Tirgus 1 b	81
Saīsinājumi.....	83

Attēli

1. attēls: Piekļuve publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā.....	37
2. attēls: Piekļuves risinājums, izmantojot kabeļtelevīzijas līnijas (kabeļmodemu un optisko kabeli).....	39
3. attēls: Šaurjoslas bezvadu piekļuves risinājums izmantojot punkts – punkts konfigurāciju.....	40
4. attēls: Šaurjoslas bezvadu piekļuves risinājums izmantojot punkts – daudzpunkti konfigurāciju.....	41
5. attēls: Tirgus daļas balss telefonijas pakalpojumu sniegšanā saskaņā ar komersantu sniegto informāciju (pēc ieņēmumiem 2008.gadā).....	42
6. attēls: Tirgus daļas tirgū 1 (pēc ieņēmumiem 2007.gadā).....	42
7. attēls: Tirgus daļas tirgū 1a (pēc abonentu skaita 2007.gadā).....	65
8. attēls: Tirgus daļas tirgū 1a (pēc abonentlīniju skaita 2007.gadā).....	65
9. attēls: Tirgus daļas tirgū 1b (pēc abonentu skaita 2007.gadā).....	66
10. attēls: Tirgus daļas tirgū 1a (pēc abonentlīniju skaita 2007.gadā).....	66
11. attēls: Kopējā tirgus daļas (pēc ieņēmumiem 2007.gadā).....	67
12. attēls: Tirgus daļas balss telefonijas tirgos 2007.gadā.....	69
13. attēls: SIA „Lattelecom” tirgus daļa tirgū 1a.....	76
14. attēls: SIA „Lattelecom” tirgus daļas tirgū 1b.....	79

Tabulas

1.tabula: Tirgi, kuros nepastāv komersanti ar BIT.....	14
2.tabula: Tirgi, kuros pastāv vairāk nekā viens komersants ar BIT.....	14
3.tabula: Tirgi ar vienu komersantu ar BIT.....	15
4.tabula: Otrā pielikuma struktūra.....	18
5.tabula: Piedāvātie pakalpojumi.....	20
6.tabula: Piedāvātie pakalpojumi.....	21
7.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu mobilajā elektronisko sakaru tīklā; piekļuves nodrošināšana galalietotājiem.....	22
8.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu mobilajā elektronisko sakaru tīklā; iekšzemes izsaukumi.....	22

9.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu mobilajā elektronisko sakaru tīklā; starptautiskie izsaukumi.....	22
10.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; piekļuves nodrošināšana galalietotājiem.....	22
11.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; iekšzemes izsaukumi.....	23
12.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; starptautiskie izsaukumi.....	23
13.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu galalietotājiem.....	24
14.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu vairumtirdzniecībā	24
15.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par atsaistītas piekļuves pakalpojumu sniegšanu.....	24
16.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par platjoslas piekļuvi vairumtirdzniecībā	25
17.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par piekļuves un izsaukumu veikšanas pakalpojumu sniegšanu publiskajā mobilajā telefonu tīklā	25
18.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem mobilajā elektronisko sakaru tīklā	25
19.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā, savienojumu uzsākšana.....	26
20.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; savienojumu pabeigšana	27
21.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; tranzīts.....	27
22.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojuma sniegšanu mobilajā elektronisko sakaru tīklā; piekļuves nodrošināšana galalietotājiem.....	28
23.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojuma sniegšanu mobilajā elektronisko sakaru tīklā; iekšzemes izsaukumi	28
24.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojuma sniegšanu mobilajā elektronisko sakaru tīklā; starptautiskie izsaukumi.....	28

25.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; piekļuves nodrošināšana galalietotājiem.....	28
26.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; iekšzemes izsaukumi.....	29
27.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; starptautiskie izsaukumi.....	29
28.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu galalietotājiem.....	29
29.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu vairumtirdzniecībā	30
30.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par atsaistītas piekļuves abonentlīnijām	30
31.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par interneta piekļuves pakalpojumu sniegšanu, izņemot balss telefonijas pakalpojumus.....	30
32.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumiem vairumtirdzniecībā.....	33
33.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumiem mazumtirdzniecībā	33
34.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par platjoslas piekļuvi vairumtirdzniecībā	34
35.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par piekļuvi un izsaukumu veikšanas pakalpojumu sniegšanu publiskajā mobilajā telefonu tīklā	34
36.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem mobilajā elektronisko sakaru tīklā	34
37.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā, savienojumu uzsākšana	35
38.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; savienojumu pabeigšana	35
39.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; tranzīts.....	36
40. tabula: SIA „Lattelecom” abonentu struktūra 2007.gadā	44
41. tabula: AS „Telekom Baltija” abonentu struktūra 2007.gadā.....	44
42. tabula: SIA „BALTKOM TV SIA” abonentu struktūra 2007.gadā.....	45
43. tabula: AS „Latvenergo” abonentu struktūra 2007.gadā	45

44. tabula: VAS „Latvijas Dzelzceļš” abonentu struktūra 2007.gadā	45
45.tabula: Tīkla struktūra Latvijā 2007. gadā	46
46. tabula: „Taksфона un piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā, izmantojot savu galiekārtu, funkcionalitātes salīdzinājums”	48
47. tabula: Analogās un ciparu abonentu līnijas piekļuves un platjoslas piekļuves funkcionalitātes salīdzinājums	51
48. tabula: Balss telefonijas, izmantojot analogo un ciparu abonentu līnijas piekļuvi, un piekļuves, izmantojot kabeļtelevīzijas tīklu, funkcionalitātes salīdzinājums .	52
49. tabula: Piekļuves tarifi (cenas bez PVN)	57
50. tabula: Piedāvātie piekļuves pakalpojumi.....	60
51. tabula: Piekļuvju salīdzinājums	61
52. tabula: Komersantu atļauju darbības zona.	62
53. tabula: Komersantu reālās darbības zona.....	62
54. tabula: Operatora izvēles un iepriekšējas izvēles pakalpojumi.....	75
55. tabula: Komersantu abonentu un abonentlīniju skaits.	80

1. Ievads

Lai veicinātu konkurenci elektronisko sakaru nozarē Elektronisko sakaru likums (turpmāk – ESL) saskaņā ar Eiropas Kopienu elektronisko sakaru nozares regulējumu deleģē Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai (turpmāk - Komisija) tiesības definēt konkrētos elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus (tirgu definēšana), veikt definēto tirgu analīzi konkurences novērtēšanai šajos tirgos, lai noteiktu elektronisko sakaru komersantus (turpmāk – komersants) ar būtisku ietekmi tirgū (būtiskas ietekmes noteikšana), kā arī piemērot, saglabāt, grozīt vai atcelt speciālas prasības (saistības) komersantiem, kuru ietekme konkrētajā tirgū atzīta par būtisku (saistību noteikšana).

1.1. Izmantotā terminoloģija, jēdzieni un definīcijas

Tirgus definēšana ir ekonomiska rakstura analīze, kurā izmanto Eiropas Kopienu administratīvo un Eiropas Kopienu Tiesas (turpmāk – ET) juridisko pieredzi.

Definējot konkrētos tirgus elektronisko sakaru nozarē, tiek analizētas komersantu veiktās darbības tirgū. ESL definē elektronisko sakaru komersantu kā komersantu, kas veic divu veidu darbības – nodrošina elektronisko sakaru tīklu vai sniedz elektronisko sakaru pakalpojumu (turpmāk – pakalpojums).

ESL definē minētās darbības šādā veidā:

- elektronisko sakaru tīkla nodrošināšana – elektronisko sakaru tīkla izveide, attīstīšana, ekspluatācija, kontrole un piekļuves nodrošināšana tam;
- elektronisko sakaru pakalpojums – pakalpojums, kuru parasti nodrošina par atlīdzību un kurš pilnīgi vai galvenokārt sastāv no signālu pārraidīšanas elektronisko sakaru tīklos.

Definējot konkrētos tirgus atbilstoši konkurences tiesībām, ir jāidentificē:

- visi tie pakalpojumi, kas veido identificējamu tirgus produktu (preču vai pakalpojumu tirgi);
- ģeogrāfiskā teritorija, kurā tiek sniegtas preces vai pakalpojumi (ģeogrāfiskie tirgi).

Definējot konkrētos tirgus atbilstoši ET praksei, ir jāidentificē tirgus funkcionālais līmenis:

- tirgi, kuros produkti tiek piedāvāti vairumtirdzniecībā (vairumtirdzniecības produktu tirgi);
- tirgi, kuros produkti tiek piedāvāti mazumtirdzniecībā (mazumtirdzniecības produktu tirgi).

Elektronisko sakaru nozarē tirgus sadalījums funkcionālā līmenī tiek izmantots tādēļ, ka regulējums, ko Komisija var piemērot vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības produktu tirgiem, atšķiras. Elektronisko sakaru nozarē vairumtirdzniecības pakalpojumu tirgū tiek sniegti pakalpojumi, ko viens komersants sniedz citiem komersantiem, un parasti tā ir daļa no elektronisko sakaru tīkla nodrošināšanas – pakalpojumi, kas tiek sniegti, nodrošinot piekļuvi un starpsavienojumu vai tālākpārdošanas veikšanai. Savukārt mazumtirdzniecības pakalpojumu tirgū tiek sniegti pakalpojumi galalietotājiem. Atbilstoši ESL abonents ir fiziska vai juridiska

persona, kas ir noslēgusi līgumu ar elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzēju par konkrētu elektronisko sakaru pakalpojumu saņemšanu, bet galalietotājs ir elektronisko sakaru pakalpojumu lietotājs, kas šos pakalpojumus neizmanto elektronisko sakaru pakalpojumu nodrošināšanai citām personām.

Komisija, definējot konkrētos tirgus, izvērtē gan mazumtirdzniecības pakalpojumu tirgus, gan attiecīgos vairumtirdzniecības pakalpojumu tirgus. Komisija, veicot tirgu definēšanu un analīzi, var noteikt prioritāri analizējamus tirgus un/vai vairāku tirgu grupas (klasterus).

1.2. Elektronisko sakaru likums

Tirgus definēšanas un analīzes process pamatojas uz ESL:

- ESL 1. panta 7. punkts paredz, ka būtiska ietekme tirgū (turpmāk – BIT) ir tāds komersanta stāvoklis tirgū, kas līdzvērtīgs dominējošam stāvoklim.
- Ņemot vērā komersantu sniegto informāciju un elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus analīzes rezultātus, Komisija saskaņā ar ESL 31. panta otro daļu nosaka, vai konkrētajā tirgū ir efektīva konkurence. Ja tirgus analīzes rezultātā Komisija konstatē, ka tirgū nav efektīvas konkurences, tā pieņem lēmumu par analīzes rezultātā konstatētajām problēmām adekvātu un samērīgu speciālu prasību piemērošanu, saglabāšanu, grozīšanu vai atcelšanu komersantiem Komisijas noteiktajā kārtībā. Saskaņā ar ESL 31. panta trešo daļu, ja Komisija konstatē, ka tirgū pastāv efektīva konkurence, tā nepiemēro vai atceļ speciālās prasības komersantiem ar būtisku ietekmi tirgū. Saskaņā ar ESL 31. panta ceturto daļu, ja Komisija konstatē, ka tirgū nepastāv efektīva konkurence, tā saskaņā ar ESL 29. pantu nosaka komersantus, kuriem šajā tirgū ir būtiska ietekme.
- ESL 29. panta pirmā daļa nosaka, ka Komisija pēc elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus definēšanas un tirgus analīzes var noteikt komersantus, kuriem ir būtiska ietekme konkrētā tirgū. Komisija savu lēmumu pārskata ik reizi, kad tiek veikta elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus definēšana un tirgus analīze.
- ESL 29.panta otrā daļa paredz, ka Komisija var atzīt, ka komersantam ir būtiska ietekme tirgū, ja tas individuāli vai kopā ar citiem komersantiem šajā tirgū atrodas tādā stāvoklī, kas ir līdzvērtīgs dominējošam stāvoklim, tas ir, ekonomiska spēka stāvoklī, kas tam līdz zināmam līmenim ļauj rīkoties neatkarīgi no citiem komersantiem, lietotājiem vai galalietotājiem.
- Izvērtējot, vai viens vai vairāki komersanti ir dominējošā stāvoklī tirgū, Komisija ievēro Eiropas Komisijas izstrādātas tirgus analīzes un būtiskas ietekmes tirgū novērtēšanas vadlīnijas.
- ESL 29. panta trešā daļa paredz, ka komersantam, kuram ir būtiska ietekme atsevišķā tirgū, var būt būtiska ietekme arī saistītā tirgū, ja saikne starp šiem diviem tirgiem ļauj ietekmi vienā tirgū paplašināt uz otru (saistīto) tirgu, tādējādi nostiprinot komersanta ietekmi tirgū.
- ESL 30. panta pirmā daļa paredz, ka Komisija, ievērojot elektronisko sakaru pakalpojumu ģeogrāfisko dalījumu un citus valstī esošus īpašus apstākļus, kā arī Eiropas Komisijas ieteikumu par konkrētajiem preču un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, nosaka konkrētos elektronisko sakaru

pakalpojumu tirgus. ESL 30. panta otrā daļa paredz, ka, nosakot konkrētos elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus, Komisija konsultējas ar komersantiem Komisija noteiktajā konsultāciju kārtībā un, ja nepieciešams, ar Konkurences padomi.

- Saskaņā ar ESL 30. panta otro daļu, nosakot no Eiropas Komisijas ieteikumā minētajiem tirgiem atšķirīgus tirgus, Komisija pirms attiecīga lēmuma pieņemšanas konsultējas ar citu Eiropas Savienības dalībvalstu regulatoriem un lēmuma projektu saskaņo ar Eiropas Komisiju. Ja Eiropas Komisija, izvērtējusi Komisijas lēmuma projektu par elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus definēšanu, norāda, ka tas radīs šķēršļus vienotam Eiropas Kopienas tirgum vai neatbilst Eiropas Kopienas tiesību aktiem, Komisija atliek lēmuma projekta pieņemšanu uz diviem mēnešiem, lai saņemtu Eiropas Komisijas viedokli. Ja Komisija saņem Eiropas Komisijas viedokli par lēmuma projektu, tas saskaņā ar šo viedokli lēmuma projektu groza, atsauc vai nepieņem.

1.3. Noteikumi

Lai veiktu nepieciešamos pasākumus tirgus definēšanai un tirgus analīzei, ESL paredz Komisijai tiesības izdot šādus noteikumus:

- Noteikumus par publisko konsultāciju kārtību ar tirgus dalībniekiem saskaņā ar ESL 8. panta pirmās daļas 11. punktu un 30. panta otro daļu;
- Noteikumus par tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību saskaņā ar ESL 31. panta pirmo daļu.

1.4. Jaunais Ieteikums

2007. gada 28. decembrī Eiropas Komisija publicēja jauno 2007.gada 17.decembra ieteikumu 2007/879/EK par konkrētajiem preču un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, kuros var būt nepieciešama *ex ante* (apsteidzoša) regulēšana saskaņā ar Direktīvu 2002/21/EK (turpmāk – jaunais Ieteikums).

Jaunajā Ieteikumā ir minēti 7 tirgi:

Mazumtirdzniecības līmenī:

1. piekļuves nodrošināšana publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā fiziskām personām un juridiskām personām.

Vairumtirdzniecības līmenī:

2. savienojumu uzsākšana publiskajā fiksētajā telefonu tīklā;
3. savienojumu pabeigšana fiksētā vietā individuālajā publiskajā telefonu tīklā;
4. vairumtirdzniecības piekļuve (fiziskai) tīkla infrastruktūrai (ieskaitot kopēju vai pilnībā atsaistīto piekļuvi) fiksētā vietā;
5. platjoslas piekļuve;
6. nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecība;
7. balss savienojumu pabeigšana individuālos mobilajos tīklos.

Jaunais Ieteikums nosaka, ka gadījumā, kad konkrētais preču vai pakalpojumu tirgus nav iekļauts jaunajā Ieteikumā, valsts pārvaldes iestādēm jānodrošina, ka tiek ņemti vērā šādi trīs kumulatīvi kritēriji:

- augsti un ilglaicīgi šķēršļi ienākšanai tirgū; tie var būt strukturāli, juridiski vai regulatīvi;
- tirgus struktūra, kas nav vērsta uz efektīvu konkurenci attiecīgā laikposmā; piemērojot šo kritēriju, jāizpēta konkurences stāvoklis aiz ienākšanas šķēršļiem;
- piemērojot tikai konkurences tiesības vien, nevar pienācīgi labot attiecīgās tirgus nepilnības

2. Tirgus analīzes pirmā kārtā

2.1. Tirgus analīzes pirmās kārtas gaita

Pamatojoties uz ESL un saskaņā ar Komisijas 2007.gada 30.maija lēmumu Nr.156 apstiprinātajiem Noteikumiem par konsultāciju kārtību ar tirgus dalībniekiem, Komisijas 2005.gada 31.augusta lēmumu Nr.182 apstiprinātajiem Noteikumiem par tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību un 2005. gada maijā publicēto Elektronisko sakaru tirgus analīzes koncepciju Komisija definēja un analizēja 17 no 18 tirgiem, kuri ir minēti Eiropas Komisijas 2003. gada 11. februāra Ieteikumā 2003/311/EK par konkrētajiem preču un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, kuros var būt nepieciešama *ex ante* (apsteidzoša) regulēšana saskaņā ar Direktīvu 2002/21/EK:

Mazumtirdzniecības līmenī:

- Tirgus Nr. 1: piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšanas fiziskām personām;
- Tirgus Nr. 2: piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšana juridiskām personām;
- Tirgus Nr. 3: fiziskām personām publiski pieejami vietējo vai iekšzemes balss telefonijas pakalpojumu, kas nodrošināti fiksētā vietā;
- Tirgus Nr. 4: fiziskām personām publiski pieejami starptautisko balss telefonijas pakalpojumi, kas nodrošināti fiksētā vietā;
- Tirgus Nr. 5: juridiskām personām publiski pieejami vietējo vai iekšzemes balss telefonijas pakalpojumi, kas nodrošināti fiksētā vietā;
- Tirgus Nr. 6: juridiskām personām publiski pieejami starptautisko balss telefonijas pakalpojumi, kas nodrošināti fiksētā vietā;
- Tirgus Nr. 7: nomāto līniju minimālā kopa.

Vairumtirdzniecības līmenī:

1. Tirgus Nr. 8: savienojumu uzsākšana publiskajā fiksētajā telefonu tīklā;
2. Tirgus Nr. 9: savienojumu pabeigšana fiksētā vietā individuālajā publiskajā telefonu tīklā;
3. Tirgus Nr. 10: tranzīta pakalpojumi publiskajā fiksētajā telefonu tīklā;
4. Tirgus Nr. 11: atsaistīta piekļuve (t.sk. daļēja piekļuve) metāliskajām abonentlīnijām un to segmentiem, lai nodrošinātu platjoslas datu pārraides un balss pārraides pakalpojumus;
5. Tirgus Nr. 12: platjoslas piekļuves vairumtirdzniecība;

6. Tirgus Nr. 13: nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecība;
7. Tirgus Nr. 14: nomāto līniju maģistrālo posmu vairumtirdzniecība;
8. Tirgus Nr. 15: piekļuve un savienojumu uzsākšana publiskajos mobilajos telefonu tīklos;
9. Tirgus Nr. 16: balss savienojumu pabeigšana individuālos mobilajos tīklos;
10. Tirgus Nr. 18: apraides signālu pārraides pakalpojumi apraides satura nogādāšanai galalietotājiem.

Līdz ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2007.gada 27.jūnija regulas Nr.717/2007 par viesabonēšanu publiskajos mobilo telefonsakaru tīklos Kopienā un grozījumiem Direktīvā 2002/21/EK stāšanos spēkā 2007. gada 30. jūnijā, Komisijai zuda pienākums analizēt tirgu Nr. 17: nacionālais tirgus starptautiskajai viesabonēšanai publiskajos mobilajos tīklos.

Komisija uzsāka tirgus analīzes pirmo kārtu ar datu vākšanas procesu 2005. gada rudenī. Pēc pirmo trīs tirgu (tirgi Nr. 8 – 10) definēšanas un analīzes Komisija 2006. gada 31. martā paziņoja Eiropas Komisijai (turpmāk – EK) par rezultātiem un 2006. gada 28. aprīlī saņēma EK atbildes vēstuli ar komentāriem. Ņemot vērā EK komentārus, Komisija 2006. gada 30. jūnijā lēma par komersantiem ar būtisku ietekmi tirgū un par piemērojamām saistībām un pienākumiem visos trīs tirgos.

Laika posmā līdz 2007.gada 7. martam Komisija bija paziņojusi EK par visiem tirgiem elektronisko sakaru nozarē, izņemot tirgu Nr. 18 (un Nr. 17) un pieņēmusi lēmumus par komersantiem ar būtisku ietekmi tirgū un par tiem piemērojamām saistībām, pienākumiem. Par vēl septiņiem elektronisko sakaru pakalpojumu tirgiem EK izteica savus komentārus, par pārējiem tirgiem komentāru nebija.

Saistībā ar tirgu Nr. 18 radās īpaša situācija.

2006. gada 6. februārī Konkurences padome saņēma biedrības „Latvijas Raidorganizāciju asociācija” 2006. gada 30. janvāra iesniegumu Nr.4-01/06 „Par radio un televīzijas programmu pārraidīšanas tarifiem”, kurā tā norādīja uz valsts akciju sabiedrības „Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs” (turpmāk – LVRTC) nevienlīdzīgu attieksmi pret biedrības „Latvijas Raidorganizāciju asociācija” biedriem, nosakot raidorganizācijām dažādus maksājumus par programmu pārraidīšanu.

Konkurences padome 2006.gada 3.martā nolēma ierosināt lietu un definēja un pētīja konkrēto tirgu.

2007.gadā 13.jūnijā Konkurences padome pieņēma lēmumu Nr. E02-64 „Par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu, Lieta Nr. 234/06/10/3; Par Konkurences likuma 13.panta iespējamo pārkāpumu va/s „Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs” darbībās” (turpmāk - Konkurences padomes Lēmums). Pamatojoties uz tirgus definīciju un veikto tirgus analīzi, Konkurences padome nolēma piemērot LVRTC tiesiskos pienākumus. Komisija atbalsta Konkurences padomes tirgus definīciju un analīzi un līdz ar to izmanto savā tirgus analīzē Konkurences padomes tirgus analīzes rezultātus.

Komisija, ievērojot likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 9. panta otro daļu, Elektronisko sakaru likuma 8. panta otro daļu un Administratīvā procesa likuma 65. panta otro daļu, kā arī saskaņā ar labas pārvaldības un lietderības principu, tirgus

„apraides signālu pārraides pakalpojumi apraides satura nogādāšanai galalietotājiem” definēšanu un analīzi veica pēc Konkurences padomes Lēmuma pieņemšanas.

2007. gada 5. oktobrī Komisija paziņoja EK par situāciju tirgū Nr. 18 un 2007. gada 5. novembrī saņēma EK atbildi, ka tai nav komentāru.

2.2. Tirgus analīzes pirmās kārtas rezultāti

Komisija konstatēja, ka vienā tirgū (tirgus Nr. 15) pastāv efektīva konkurence. Tirgus Nr. 14 atbilst 2. no tā saucamajiem trīs kritērijiem un pašreizējos apstākļos *ex ante* regulēšana tajā nav nepieciešama. Tirgus Nr. 18 atbilst 3.kritērijam un Komisija konstatēja konkurences tiesību pietiekamību konkurences problēmu novēršanai un secināja, ka pašreizējos apstākļos nav nepieciešama Komisijas iejaukšanās.

1.tabula: Tirgi, kuros nepastāv komersanti ar BIT

Tirgus	Nr.	komersanti ar BIT	EK piezīmes	trīs kritēriju pārbaude
nomāto līniju maģistrālo posmu vairumtirdzniecība	14	nav	nav	jā
piekļuve un savienojumu uzsākšana publiskajos mobilajos telefonu tīklos	15	nav	nav	nē
apraides signālu pārraides pakalpojumi apraides satura nogādāšanai galalietotājiem	18	nav	nav	jā

Divos tirgos (Nr. 9 un 16) ir vairāk kā viens komersants ar būtisku ietekmi tirgū, jo šajos tirgos katrs publiskais telefonu tīkls ir definējams kā atsevišķs konkrētais tirgus.

2.tabula: Tirgi, kuros pastāv vairāk nekā viens komersants ar BIT

Tirgus	Nr.	komersanti ar BIT	EK piezīmes	saistības
savienojumu pabeigšana fiksētā vietā individuālajā publiskajā telefonu tīklā	9	SIA "Lattelecom" un 15 citi komersanti	jā	SIA "Lattelecom": 1) Pienākumi un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam 2) Caurredzamības saistības 3) Vienlīdzīgas attieksmes saistības 4) Tarifu regulēšanas saistības 5) Atdalītas finanšu uzskaites saistības Citi komersanti: 1) Caurredzamības saistības
balss savienojumu pabeigšana individuālos mobilajos tīklos	16	"Latvijas Mobilais Telefons" SIA SIA "Tele2" AS "Telekom Baltija" SIA "BITE Latvija"	jā	"Latvijas Mobilais Telefons" SIA un SIA "Tele2": 1) Pienākumi un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam 2) Caurredzamības saistības 3) Vienlīdzīgas attieksmes saistības 4) Tarifu regulēšanas saistības 5) Atdalītas finanšu uzskaites saistības AS "Telekom Baltija" un SIA "BITE Latvija" 1) Caurredzamības saistības 2) Vienlīdzīgas attieksmes saistības

3.tabula: Tirgi ar vienu komersantu ar BIT

Tirgus	Nr.	komersanti ar BIT	EK piezīmes	saistības
piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšana fiziskām personām	1	SIA "Lattelecom"	jā	1) nodrošināt operatora izvēles un iepriekšējās izvēles pakalpojumus 2) Tarifu regulēšanas saistības
piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšana juridiskām personām	2	SIA "Lattelecom"	jā	1) nodrošināt operatora izvēles un iepriekšējās izvēles pakalpojumus 2) Tarifu regulēšanas saistības
fiziskām personām publiski pieejami vietējo vai iekšzemes telefonsakaru pakalpojumi, kas nodrošināti fiksētā vietā	3	SIA „Lattelecom"	jā	1) Tarifu regulēšanas saistības
fiziskām personām publiski pieejami starptautisko telefonsakaru pakalpojumi, kas nodrošināti fiksētā vietā	4	SIA "Lattelecom"	jā	1) Tarifu regulēšanas saistības
juridiskām personām publiski pieejami vietējo vai iekšzemes telefonsakaru pakalpojumi, kas nodrošināti fiksētā vietā	5	SIA "Lattelecom"	jā	1) Tarifu regulēšanas saistības
juridiskām personām publiski pieejami starptautisko telefonsakaru pakalpojumi, kas nodrošināti fiksētā vietā	6	SIA "Lattelecom"	jā	1) Tarifu regulēšanas saistības
nomāto līniju minimālā kopa	7	SIA "Lattelecom"	nav	1) Pienākumi un saistības attiecībā uz nomāto līniju minimālo pakalpojumu kopu 2) Caurredzamības saistības 3) Tarifu regulēšanas saistības
savienojumu uzsākšana publiskajā fiksētajā telefonu tīklā	8	SIA "Lattelecom"	jā	1) Pienākumi un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam 2) Caurredzamības saistības 3) Vienlīdzīgas attieksmes saistības 4) Tarifu regulēšanas saistības 5) Atdalītas finanšu uzskaites saistības
tranzīta pakalpojumi publiskajā fiksētajā telefonu tīklā	10	SIA "Lattelecom"	jā	1) Pienākumi un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam 2) Caurredzamības saistības 3) Vienlīdzīgas attieksmes saistības 4) Tarifu regulēšanas saistības 5) Atdalītas finanšu uzskaites saistības
atsaistīta piekļuve (t.sk. daļēja piekļuve) metāliskajām abonentlīnijām un to segmentiem vairumtirdzniecībā, lai nodrošinātu platjoslas datu pārraides un balss pārraides pakalpojumus	11	SIA "Lattelecom"	nav	1) Pienākumi un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam 2) Caurredzamības saistības 3) Vienlīdzīgas attieksmes saistības 4) Tarifu regulēšanas saistības 5) Atdalītas finanšu uzskaites saistības
platjoslas piekļuves vairumtirdzniecība	12	SIA "Lattelecom"	nav	1) Pienākumi un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam 2) Caurredzamības saistības 3) Vienlīdzīgas attieksmes saistības 4) Tarifu regulēšanas saistības 5) Atdalītas finanšu uzskaites saistības
nomāto līniju gala posmu vairumtirdzniecība	13	SIA "Lattelecom"	nav	1) Pienākumi un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam 2) Caurredzamības saistības 3) Tarifu regulēšanas saistības 4) Atdalītas finanšu uzskaites saistības

3. Tirgus analīzes otrās kārtas gaita

3.1. Noteikumi par tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību

Ņemot vērā ESL noteikto, ka Komisija nosaka tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību, Komisija 2005. gada 31. augustā ar lēmumu Nr. 182 apstiprināja Noteikumus par tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību, Komisija grozīja Noteikumus ar 2006. gada 26. jūlija lēmumu Nr. 196 un ar 2007. gada 16. maija lēmumu Nr. 140, 2008. gada 6. jūnijā ar lēmumu Nr. 206 Komisija apstiprināja jaunus Noteikumus par tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību (turpmāk katrs atsevišķi – Noteikumi).

Noteikumi paredz, ka komersanti iesniedz Komisijai katru gadu līdz 1. augustam informāciju par esošā kalendārā gada 1. pusgadu un līdz 1. februārim informāciju par iepriekšējā kalendārā gada 2. pusgadu, pilnīgi un precīzi aizpildot Noteikumu 1. pielikumā noteikto veidlapu.

Komisija 1. pielikumā noteica iesniegt informāciju par ieņēmumiem, nodrošinot šādus pakalpojumus:

1. Balss telefonijas pakalpojumu sniegšana
tai skaitā:
Piekļuves nodrošināšana galalietotājiem (tikai abonēšana)
Iekšzemes izsaukumi
Starptautiskie izsaukumi
2. Nomāto līniju pakalpojumu sniegšana
tai skaitā:
Nomāto līniju pakalpojumu sniegšana galalietotājiem
Nomāto līniju pakalpojumu sniegšana vairumtirdzniecībā citiem elektronisko sakaru komersantiem
3. Atsaistītas piekļuves pakalpojumu sniegšana (t.sk. daļēji atsaistītas piekļuves)
4. Internet piekļuves pakalpojumu sniegšana, izņemot balss telefoniju
5. Latvijas Republikas teritorijā sniegtie viesabonēšanas pakalpojumi publiskajā mobilajā telefona tīklā
6. Radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumu sniegšana publiskajā elektronisko sakaru tīklā
tai skaitā:
vairumtirdzniecībā
mazumtirdzniecībā
7. Platjoslas piekļuves vairumtirdzniecībā sniegšana
8. Piekļuves un izsaukumu veikšanas pakalpojumu sniegšana publiskajā mobilajā telefona tīklā
9. Starpsavienojumu pakalpojumu sniegšana
tai skaitā:
Savienojumu uzsākšana fiksētajā tīklā
Savienojumu pabeigšana
Tranzīta pakalpojumi fiksētajā tīklā
10. citi

Papildus, Komisija noteica iesniegt informāciju par pakalpojumu sniegšanai izmantoto tīkla veidu:

1. fiksētais elektronisko sakaru tīkls;
2. mobilais elektronisko sakaru tīkls;
3. kabeļtelevīzijas tīkls;
4. satelītu elektronisko sakaru tīkls;
5. satelītu mobilais elektronisko sakaru tīkls;
6. radiokomunikāciju tīkls.

Komisija, izvērtējot informāciju, kuru komersanti ir iesnieguši saskaņā ar Noteikumu 5. un 6.punktu, nosaka tos komersantus, kuru attiecīgā sniegtā elektronisko sakaru pakalpojuma kopējais īpatsvars ir ne vairāk kā 95% dīlstošā secībā no attiecīgā elektronisko sakaru pakalpojuma sniegšanas kopējiem ieņēmumiem un/vai, kuri iesniedz Komisijai tiem nosūtītās Noteikumu 2.pielikuma veidlapas. Saskaņā ar Noteikumu 7. punktu Komisija nosūta visiem komersantiem, kurus Komisija noteikusi par komersantiem ar būtisku ietekmi tirgū, attiecīgajam konkrētajam tirgum atbilstošas 2.pielikuma veidlapas un saskaņā ar Noteikumu 8.punktu Komisija nosūta 2.pielikuma veidlapas vismaz četriem tiem komersantiem, kuru katra īpatsvars no kopējiem ieņēmumiem no attiecīgo elektronisko sakaru pakalpojumu sniegšanas dīlstošā secībā ir vislielākais.

Izmantojot Noteikumu 2.pielikuma 38 veidlapas, ir apkopota gan kvantitatīva, gan kvalitatīva rakstura detalizēta informācija par noteiktu pakalpojumu sniegšanu 2005., 2006. un 2007.gadā.

- Kvantitatīvā informācija: par finanšu rādītājiem, īpašuma struktūru, tīklu struktūru, ģeogrāfisko pārklājumu, tarifu plāniem, lietotāju un piekļuvju skaitu, ieņēmumiem, noslodzes, starpsavienojuma punktiem u.t.t.
- Kvalitatīvā informācija: jautājumi par šķēršļiem (administratīvām vai ekonomiskām) ienākšanai elektronisko sakaru pakalpojumu tirgos, plānotām investīcijām, galvenajiem konkurentiem, starpsavienojumu līgumiem u.t.t.

Komisija informācijas par pakalpojumu sniegšanu apkopošanai nolēma izmantot anketu, kurā jautājumi nav sasaistīti ar Ieteikumā minētiem tirgiem. Saikne starp pieprasīto informāciju un Ieteikumā minētiem tirgiem varētu ierobežot informācijas izmantošanu analīzes procesā. Gadījumā, ja jautājumi būtu iedalīti atbilstoši Ieteikumā minētajiem tirgiem, Komisija uzskata, ka varētu izveidoties situācija, ka komersanti varētu apstrīdēt tirgus analīzes secinājumus, balstoties uz argumentu, ka Komisijai nav tiesību izmantot informāciju, kura anketā iedalīta tirgū A, lai definētu un analizētu tirgu B.

Tomēr, lai, pirmkārt, novērtētu ietekmes kā vertikālas, tā horizontālas pārvešanu starp tirgiem un, otrkārt, analizētu tādus kritērijus kā, piemēram, komersantu īpatsvars, komersanta tehnoloģiska rakstura priekšrocības vai pārkums un privilēģēta pieeja kapitālu tirgiem vai finanšu resursiem, pakalpojumu sasaistīšana, Komisija izmanto visus tai pieejamos publiskos vai Komisijas rīcībā esošos datus.

Informācijas pieprasījuma saistībā ar Noteikumu 2.pielikumu saturs skatāms 4.tabulā.

4.tabula: Otrā pielikuma struktūra

1	Vispārīgā informācija
2	Tīkla struktūra
3	Pakalpojumi
4	Ieņēmumi
Mazumtirdzniecība	
5	Fiksētais tīkls: Piekļuves nodrošināšana galalietotājiem
6	Fiksētais tīkls: Iekšzemes izsaukumu ilgums
7	Fiksētais tīkls: Starptautiskā noslodze
8	Fiksētais tīkls: Starptautiskā noslodze
9	Fiksētais tīkls: Sasaistītie un citi pakalpojumi
10	Fiksētais tīkls: Operatora izvēle/numura saglabāšanas pakalpojums
11	Fiksētais tīkls: Ieņēmumi
12	Mobilais tīkls: Galalietotāji/noslodze
13	Mobilais tīkls: Numura saglabāšanas pakalpojums
14	Mobilais tīkls: Ieņēmumi
15	Interneta piekļuves pakalpojumi: Abonēšana
16	Interneta piekļuves pakalpojumi: Ieņēmumi
17	Taksofoni
18	Taksofoni: Ieņēmumi
19	Nomātās līnijas: Galalietotājiem
20	Nomātās līnijas: Ieņēmumi no galalietotājiem
21	Radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumi: Abonēšana
22	Radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumi: Ieņēmumi
Vairumtirdzniecība	
23	Piekļuve abonentlīnijai vairumtirdzniecībā
24	Piekļuve abonentlīnijai vairumtirdzniecībā: Ieņēmumi
25	Piekļuve abonentlīnijai vairumtirdzniecībā: līniju skaits
26	Starpsavienojums: Vispārīgā informācija
27	Starpsavienojums: Starptautiskā noslodze
28	Starpsavienojums: Iekšzemes noslodze
29	Starpsavienojums: Ieņēmumi
30	Starpsavienojums: Maksājumi citiem komersantiem
31	Radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumi: lietotāji
32	Radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumi: Ieņēmumi un tarifi
33	Nomāto līniju vairumtirdzniecība: vispārīgie jautājumi
34	Nomātās līnijas - vairumtirdzniecība
35	Nomātās līnijas - vairumtirdzniecība: Ieņēmumi un tarifi
36	Piekļuve un savienojumu uzsākšana publiskajā mobilajā telefonu tīklā
37	Piekļuve un savienojumu uzsākšana publiskajā mobilajā telefonu tīklā: Ieņēmumi
38	Piekļuve un savienojumu uzsākšana publiskajā mobilajā telefonu tīklā: Noslodze

3.2. Informācijas vākšana

3.2.1. Izmantotā informācija

Komisija tirgus definēšanai un tirgus analīzei izmanto šādu informāciju:

- datus, kas tieši iegūti no tirgus dalībniekiem, tiem iesniedzot informāciju uz speciālu Komisijas izstrādātu anketu jautājumiem (anketu dati, iepriekš minēto Noteikumu 1. un 2.pielikumi);
- datus, kas netieši iegūti no lietotājiem un komersantiem tirgus analīzes rezultātā (tirgus analīzes dati);
- publiski pieejamus datus, piemēram, statistisko informāciju (publiskie dati);
- datus, kas ir Komisijas rīcībā par tirgus dalībnieku (komersantu) iepriekšējo rīcību Komisijas darbības laikā (dati par tirgus dalībnieku rīcību).

3.2.2. Noteikumu par tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību, 1. pielikums

Līdz 2007. gada 15. novembrim Komisija saskaņā ar Noteikumiem saņēma tirgus analīzei nepieciešamo informāciju (1.pielikums) par 2007.gada pirmo pusgadu no 362 komersantiem (85 % no visiem reģistrētajiem komersantiem). Pamatojoties uz šiem datiem, Komisija noteica tos komersantus, kuriem nosūtāms Noteikumu 2. pielikums par 2005. un 2006. gadu. Komisija uzskata, ka informācija iegūta no visiem tiem komersantiem, kuri var ietekmēt analīzes rezultātu.

Komersantu sniegtā informācija atbilstoši Komisijas iedalījumam:

5.tabula: Piedāvātie pakalpojumi

Pakalpojums	komersantu skaits
Balss telefonijas pakalpojumu sniegšana	62
tai skaitā:	
Piekļuves nodrošināšana galalietotājiem	36
Iekšzemes sarunas	40
Starptautiskās sarunas	43
2. Nomāto līniju pakalpojumu sniegšana	35
tai skaitā:	
Nomāto līniju pakalpojumu sniegšana galalietotājiem	14
Nomāto līniju pakalpojumu sniegšana vairumtirdzniecībā citiem elektronisko sakaru komersantiem	16
3. Atsaistītas piekļuves pakalpojumu sniegšana (t.sk. daļēji atsaistītas piekļuves)	0
4. Internet piekļuves pakalpojumu sniegšana, izņemot balss telefoniju	243
5. Latvijas Republikas teritorijā sniegtie viesabonēšanas pakalpojumi publiskajā mobilaajā telefona tīklā	5
6. Radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumu sniegšana publiskajā elektronisko sakaru tīklā	43
tai skaitā:	
vairumtirdzniecībā	1
mazumtirdzniecībā	28
7. Platjoslas piekļuves vairumtirdzniecībā sniegšana	8
8. Piekļuves un izsaukumu veikšanas pakalpojumu sniegšana publiskajā mobilaajā telefona tīklā	3
9. Starpsavienojumu pakalpojumu sniegšana	27
tai skaitā:	
Savienojumu uzsākšana fiksētajā tīklā	12
Savienojumu pabeigšana	17
Tranzīta pakalpojumi fiksētajā tīklā	12

Līdz 2008. gada 1. septembrim Komisija saskaņā ar Noteikumiem saņēma tirgus analīzei nepieciešamo informāciju (1.pielikums) par 2007.gada otro pusgadu no 371 komersantiem (82,81 % no visiem reģistrētajiem komersantiem). Pamatojoties uz šiem datiem, Komisija noteica tos komersantus, kuriem nosūtams Noteikumu 2. pielikums par 2007. gadu. Komisija uzskata, ka informācija iegūta no visiem tiem komersantiem, kuri var ietekmēt tirgus analīzes rezultātu.

Komersantu sniegtā informācija atbilstoši Komisijas iedalījumam:

6.tabula: Piedāvātie pakalpojumi

Pakalpojums	komersantu skaits
Balss telefonijas pakalpojumu sniegšana	59
tai skaitā:	
Piekļuves nodrošināšana galalietotājiem	39
Iekšzemes sarunas	49
Starptautiskās sarunas	45
2. Nomāto līniju pakalpojumu sniegšana	40
tai skaitā:	
Nomāto līniju pakalpojumu sniegšana galalietotājiem	21
Nomāto līniju pakalpojumu sniegšana vairumtirdzniecībā citiem elektronisko sakaru komersantiem	18
3. Atsaistītas piekļuves pakalpojumu sniegšana (t.sk. daļēji atsaistītas piekļuves)	0
4. Internet piekļuves pakalpojumu sniegšana, izņemot balss telefoniju	230
5. Latvijas Republikas teritorijā sniegtie viesabonēšanas pakalpojumi publiskajā mobilajā telefona tīklā	
6. Radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumu sniegšana publiskajā elektronisko sakaru tīklā	41
tai skaitā:	3
vairumtirdzniecībā	
mazumtirdzniecībā	32
7. Platjoslas piekļuves vairumtirdzniecībā sniegšana	4
8. Piekļuves un izsaukumu veikšanas pakalpojumu sniegšana publiskajā mobilajā telefona tīklā	5
9. Starpsavienojumu pakalpojumu sniegšana	27
tai skaitā:	
Savienojumu uzsākšana fiksētajā tīklā	11
Savienojumu pabeigšana	21
Tranzīta pakalpojumi fiksētajā tīklā	13

3.2.3. Noteikumu par tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību 2. pielikums

Komisija vāca datus par tirgus situāciju divos posmos:

Pirmais posms:

Saskaņā ar Noteikumu 5. punktu Komisija, izvērtējot informāciju, kuru komersanti ir iesnieguši, noteica tos komersantus, kuru attiecīgā sniegtā elektronisko sakaru pakalpojuma kopējais īpatsvars ir ne vairāk kā 95% dilstošā secībā no attiecīgā elektronisko sakaru pakalpojuma sniegšanas kopējiem ieņēmumiem, kuriem līdz 2007. gada 13. novembrim jāsniedz Komisijai tiem nosūtītās Noteikumu 2. pielikuma veidlapas (saskaņā ar to sniegtajiem pakalpojumiem):

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana mobilajā elektronisko sakaru tīklā: piekļuves nodrošināšana galalietotājiem
4. komersanti.

7.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu mobilajā elektronisko sakaru tīklā; piekļuves nodrošināšana galalietotājiem

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Latvijas Mobilais Telefons SIA		
SIA	Tele2		
SIA	BITE Latvija		
AS	Telekom Baltija		

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana mobilajā elektronisko sakaru tīklā, iekšzemes izsaukumi:
4. komersanti.

8.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu mobilajā elektronisko sakaru tīklā; iekšzemes izsaukumi

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Latvijas Mobilais Telefons SIA		
SIA	Tele2		
SIA	ZetCOM		
SIA	BITE Latvija		

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana mobilajā elektronisko sakaru tīklā, starptautiskās sarunas:
4. komersanti.

9.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu mobilajā elektronisko sakaru tīklā; starptautiskie izsaukumi

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Latvijas Mobilais Telefons SIA		
SIA	Tele2		
SIA	BITE Latvija		
AS	Telekom Baltija		

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana fiksētajā elektronisko sakaru tīklā: piekļuves nodrošināšana galalietotājiem:
4. komersanti.

10.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; piekļuves nodrošināšana galalietotājiem

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
AS	Telekom Baltija		
SIA	BALTKOM TV SIA		
SIA	TELENET		

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana fiksētajā elektronisko sakaru tīklā, iekšzemes izsaukumi:
4. komersanti.

11.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; iekšzemes izsaukumi

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
AS	BALTKOM TV SIA		
SIA	CSC TELECOM		
AS	Telekom Baltija		

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana fiksētajā elektronisko sakaru tīklā: starptautiskie izsaukumi
10. komersanti.

12.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; starptautiskie izsaukumi

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
AS	Master Telecom		
SIA	TELEKOMUNIKĀCIJU GRUPA		
AS	Telekom Baltija		
SIA	CSC TELECOM		
SIA	TELEFANT		
SIA	BALTKOM TV SIA		
SIA	FINORS TELEKOM		
SIA	TELE2 TELECOM		
SIA	TELENETS		

- nomāto līniju pakalpojumu sniegšana galalietotājiem:
4 komersanti.

13.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu galalietotājiem

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
SIA	TELIA LATVIJA		
SIA	LINX TELECOMMUNICATIONS LATVIA		
SIA	Baltcom Fiber		

Viens komersants (SIA „Baltcom Fiber”) 1. pielikumā nenorādīja vai tas sniedz nomātas līnijas vairumtirdzniecībā vai mazumtirdzniecībā. No SIA „Baltcom Fiber” tāpēc tika pieprasīti dati gan par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu galalietotājiem, gan par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu vairumtirdzniecībā.

- nomāto līniju pakalpojumu sniegšana vairumtirdzniecībā:
8 komersanti.

14.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu vairumtirdzniecībā

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
AS	LATVENERGO		
VAS	Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs		
SIA	OPTRON		
SIA	Lattelecom		
VAS	Latvijas Dzelzceļš		
SIA	Radio Telecommunication Network		
SIA	Livas		
SIA	Baltcom Fiber		

Viens komersants (SIA „Baltcom Fiber”) 1. pielikumā nenorādīja vai tas sniedz nomātas līnijas vairumtirdzniecībā vai mazumtirdzniecībā. No SIA „Baltcom Fiber” tāpēc tika pieprasīti dati gan par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu galalietotājiem, gan par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu vairumtirdzniecībā.

- atsaistītas piekļuves pakalpojumu sniegšana:
1 komersants.

15.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par atsaistītas piekļuves pakalpojumu sniegšanu

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		BIT

- interneta piekļuves pakalpojumu sniegšana, izņemot balss telefonijas pakalpojumus:

Komisija vēl nav pieprasījusi informāciju par interneta piekļuves pakalpojuma nodrošināšanu mazumtirdzniecībā.

- Latvijas Republikas teritorijā sniegtie viesabonēšanas pakalpojumi: Līdz ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2007.gada 27.jūnija regulas Nr.717/2007 par viesabonēšanu publiskajos mobilo telefonsakaru tīklos Kopienā un grozījumiem Direktīvā 2002/21/EK stāšanos spēkā 2007.gada 30.jūnijā, Komisija ar tirgus analīzi saistīto pasākumu ietvaros vairs neplāno apkopot datus par starptautiskās viesabonēšanas pakalpojumiem.
- radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumu: Sakarā ar tirgus Nr. 18 vēlo analīzi Komisija vēl nav pieprasījusi informāciju par radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumiem
- platjoslas piekļuves vairumtirdzniecībā: 5 komersanti.

16.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par platjoslas piekļuvi vairumtirdzniecībā

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	VERSIJA		
SIA	Baltcom IP		
SIA	Lattelecom		
SIA	Datagrupa.lv		
SIA	TALK POINT		

- piekļuves un izsaukumu veikšanas pakalpojumu sniegšana publiskajā mobilajā telefonu tīklā: 2 komersanti.

17.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par piekļuves un izsaukumu veikšanas pakalpojumu sniegšanu publiskajā mobilajā telefonu tīklā

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Latvijas Mobilais Telefons SIA		
SIA	BITE Latvija		

- starpsavienojuma pakalpojums mobilajā elektronisko sakaru tīklā: 4 komersanti.

18.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem mobilajā elektronisko sakaru tīklā

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Tele2		
SIA	Latvijas Mobilais Telefons SIA		
SIA	BITE Latvija		
AS	Telekom Baltija		

- starpsavienojums fiksētajā elektronisko sakaru tīklā:
Savienojumu uzsākšana
4 komersanti.

19.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā, savienojumu uzsākšana

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
SIA	IT Group		
AS	LATVENERGO		
SIA	TELENET		

- starpsavienojums fiksētajā elektronisko sakaru tīklā:
savienojumu pabeigšana. Saskaņā ar Noteikumu 5., 6., 7., 8. punktu Komisija, nosūtīja 2. pielikuma veidlapas 16 komersantiem. Sakarā ar īpašo situāciju 9. tirgū (ņemot vērā tirgus definīciju, ka katrs elektronisko sakaru tīkls ir savs individuāls tirgus, visi komersanti, kas sniedz savienojumu pabeigšanas pakalpojumus elektronisko sakaru tīklā ir komersanti ar būtisku ietekmi tirgū), Komisija papildu pieprasīja arī datus no komersantiem, kuri sāka sniegt savienojumu pabeigšanas pakalpojumus 2007. gadā, vai no komersantiem, kuriem ir vismaz viens starpsavienojuma līgums un kuri nodrošina balss telefonijas piekļuves pakalpojumus galalietotājiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā, pavisam 22 komersantiem.

20.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; savienojumu pabeigšana

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattecom		
AS	Telekom Baltija		
SIA	CSC TELECOM		
AS	LATVENERGO		
VAS	Latvijas Dzelzceļš		
SIA	TELEKOMUNIKĀCIJU GRUPA		
SIA	TELENETS		
SIA	AUGSTCELTNE		
SIA	Datagrupa.lv		
SIA	UNISTARS		
SIA	FINORS TELEKOM		
SIA	DIRECT		
SIA	D-COM		
SIA	LATTELENET	BIT	
SIA	MASTER TELECOM		
SIA	OPTRON	BIT	
SIA	BALTKOM TV SIA	BIT	
SIA	SIGIS	BIT	
SIA	TELE2 TELECOM	BIT	
SIA	TELENET		
SIA	Interneta Pasaule		
SIA	HIG Serviss Baltija		

- starpsavienojuma pakalpojums fiksētajā elektronisko sakaru tīklā, tranzīts:
4 komersanti.

21.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; tranzīts

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattecom		
AS	Telekom Baltija		
SIA	IT Group		
SIA	CSC TELECOM		

Otrais posms:

Saskaņā ar Noteikumu 5. punktu Komisija, izvērtējot informāciju, kuru komersanti ir iesnieguši, noteica tos komersantus, kuru attiecīgā sniegtā elektronisko sakaru pakalpojuma kopējais īpatsvars ir ne vairāk kā 95% dilstošā secībā no attiecīgā elektronisko sakaru pakalpojuma sniegšanas kopējiem ieņēmumiem, kuriem līdz 2008. gada 8., 15. oktobrim vai 17. oktobrim (tikai interneta piekļuves pakalpojumu sniedzējiem) jāsniedz Komisijai tiem nosūtītās Noteikumu 2. pielikuma veidlapas (saskaņā ar to sniegtajiem pakalpojumiem):

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana mobilajā elektronisko sakaru tīklā, piekļuves nodrošināšana galalietotājiem:
4 komersanti.

22.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojuma sniegšanu mobilajā elektronisko sakaru tīklā; piekļuves nodrošināšana galalietotājiem

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Latvijas Mobilais Telefons SIA		
SIA	Tele2		
SIA	Bite Latvija		
AS	Telekom Baltija		

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana mobilajā elektronisko sakaru tīklā, iekšzemes izsaukumi:
4 komersanti.

23.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojuma sniegšanu mobilajā elektronisko sakaru tīklā; iekšzemes izsaukumi

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Latvijas Mobilais Telefons SIA		
SIA	Tele2		
SIA	Zetcom		
SIA	Bite Latvija		

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana mobilajā elektronisko sakaru tīklā, starptautiskie izsaukumi :
4 komersanti.

24.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojuma sniegšanu mobilajā elektronisko sakaru tīklā; starptautiskie izsaukumi

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Latvijas Mobilais Telefons SIA		
SIA	Tele2		
SIA	Bite Latvija		
SIA	Zetcom		

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana fiksētajā elektronisko sakaru tīklā, piekļuves nodrošināšana galalietotājiem:
4 komersanti.

25.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; piekļuves nodrošināšana galalietotājiem

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
AS	Telekom Baltija		
SIA	BALTKOM TV SIA		
SIA	IME PLUSS		

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana fiksētajā elektronisko sakaru tīklā, iekšzemes izsaukumi:
6 komersanti.

26.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; iekšzemes izsaukumi

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
AS	LATVENERGO		
SIA	BALTKOM TV SIA		
SIA	CSC TELECOM		
AS	Telekom Baltija		
SIA	MWTV		

- balss telefonijas pakalpojumu sniegšana fiksētajā elektronisko sakaru tīklā starptautiskie izsaukumi:
14 komersanti.

27.tabula : Komersanti, kuriem jāsniedz dati par balss telefonijas pakalpojumu sniegšanu fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; starptautiskie izsaukumi

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
SIA	MASTER TELECOM		
SIA	Telekomunikāciju grupa		
AS	Telekom Baltija		
SIA	Telefant		
SIA	CSC TELECOM		
SIA	BALTKOM TV SIA		
SIA	TELE2 TELECOM		
SIA	TELENETS		
SIA	SIGIS		
SIA	Finors Telekom		
SIA	MWTV		
SIA	LATTELENET		
SIA	Datagrupa.lv		

- nomāto līniju pakalpojumu sniegšana galalietotājiem:
5 komersanti.

28.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu galalietotājiem

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
SIA	EQUANT LATVIA Ltd		
SIA	VELS		
SIA	CITYNET		
SIA	TELIA LATVIJA		

Viens komersants (SIA „EQUANT LAVIA ltd”) 1. pielikumā nenorādīja vai tas sniedz nomātas līnijas pakalpojumus vairumtirdzniecībā vai mazumtirdzniecībā. No SIA „EQUANT LAVIA ltd” tāpēc tika pieprasīti dati gan par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu galalietotājiem, gan par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu vairumtirdzniecībā.

- nomāto līniju pakalpojumu sniegšana vairumtirdzniecībā:
8 komersanti.

29.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu vairumtirdzniecībā

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
AS	LATVENERGO		
VAS	Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs		
SIA	OPTRON		
SIA	Lattelecom		
SIA	Baltcom Fiber		
VAS	Latvijas Dzelzceļš		
SIA	Radio Telecommunication Network		
SIA	EQUANT LATVIA Ltd		

Viens komersants (SIA „EQUANT LAVIA ltd”) 1. pielikumā nenorādīja vai tas sniedz nomātas līnijas vairumtirdzniecībā vai mazumtirdzniecībā. No SIA „EQUANT LAVIA ltd” tāpēc tika pieprasīti dati gan par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu galalietotājiem, gan par nomāto līniju pakalpojumu sniegšanu vairumtirdzniecībā.

- atsaistītas piekļuves abonentlīnijām pakalpojumu sniegšana:
2 komersanti.

30.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par atsaistītas piekļuves abonentlīnijām

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	FASTNETS		
SIA	Lattelecom		

- interneta piekļuves pakalpojumu sniegšana, izņemot balss telefonijas pakalpojumus:
96 komersanti.

31.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par interneta piekļuves pakalpojumu sniegšanu, izņemot balss telefonijas pakalpojumus

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
SIA	TELECENTRS		
SIA	TELIA LATVIJA		

SIA	LATNET Serviss
SIA	Balticom
AS	Telekom Baltija
SIA	MĪTS LV
SIA	Interneta Pasaule
SIA	IZZI
SIA	DAUTKOM TV
SIA	IZZI COM
SIA	BALTKOM TV SIA
SIA	PRONETS
SIA	Bite Latvija
SIA	MFL Serviss
SIA	OPTILINE
SIA	LIVAS NET
SIA	BALTINET DATA
AS	LATVENERGO
SIA	TELENET
SIA	OSTKOM
SIA	MPE NETS
SIA	Kopideja
SIA	Lattelecom Technology
LU aģentūra	LATVIJAS UNIVERSITĀTES MATEMĀTIKAS UN INFORMĀTIKAS INSTITŪTS
SIA	Elektrons & K
SIA	PROMEDIA
SIA	BAS GRUPA
SIA	TEKALATS
SIA	Infonet sistēmas
SIA	TERABITS
SIA	CITYNET
SIA	MICROLINES
SIA	SkaTVis
SIA	FASTNETS
SIA	DATU TEHNOLOĢIJU GRUPA
SIA	NEOLAINS
SIA	VIS IT
SIA	MIKRONET
SIA	TECHNONET
SIA	Media Centrs "Kurzeme"
SIA	JUCOM
SIA	DT KOMUNIKĀCIJAS
SIA	ALDEMS
SIA	UNISAT
SIA	Baltijas telekomunikāciju tīkli
SIA	UNINET
SIA	NEONETS
SIA	4 NETS
SIA	UNISTARS
SIA	JŪLIJA O
SIA	DATORI UN DATORTĪKLI
SIA	LAIN NET

SIA	SL.NET
SIA	ELIDARS
SIA	Studio 7 PRO
SIA	GP SYSTEMS
SIA	GLOBAL DVA
SIA	Datagrupa.lv
SIA	MWTV
SIA	A TECHNOLOGIES
SIA	LV DATS
SIA	JUNIK
SIA	GROTEKS
SIA	ILVA Ltd
SIA	MAKSINETS
SIA	SV NETS
SIA	LATVIJAS DATORU TĪKLI
SIA	IZZI Ultracom
SIA	SALASPILS DATORU TĪKLI UN INFORMATĪVĀS TEHNOLOĢIJAS
SIA	NITE DATORU SISTĒMAS
SIA	AIRCOM
SIA	ZEDNET
SIA	KENGANETS
SIA	Kurzemes datorcentrs
SIA	LANCOM
SIA	PROMAKS
SIA	ITrisinājumi.lv
SIA	SABINA-S
SIA	EVALS
SIA	DEMVAR
SIA	Boldnet
SIA	QWERTY
SIA	RSS LTD.
SIA	PC ABC
SIA	MULTITONE BALT
SIA	OPTRON
SIA	M-Stils
SIA	PROLAIN
SIA	Kurzemes IT
SIA	MICRONET
SIA	Komerccentrs DATI grupa
SIA	ALFA LINKS
SIA	Šilale
SIA	EIKATIK
SIA	DATORCENTRS

- radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumi vairumtirdzniecībā:
5 komersanti

32.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumiem vairumtirdzniecībā

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
VAS	Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs		
SIA	Valkas Elektrons		
SIA	KTV Universs		
SIA	KTV TELEANSS		
SIA	ZS Lagzdiņas		
SIA	DOBELES TELESAT		

Pieci komersanti (SIA „Valkas Elektrons”, SIA „KTV Universs”, SIA „KTV Teleanss”, SIA „ZS Lagzdiņas” un „SIA „DOBELES TELESAT”) 1. pielikumā nenorādīja vai tie sniedz radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumus vairumtirdzniecībā vai mazumtirdzniecībā. No šiem pieciem komersantiem tāpēc tika pieprasīti dati gan pakalpojumu sniegšanu galalietotājiem, gan par pakalpojumu sniegšanu vairumtirdzniecībā.

- radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumi mazumtirdzniecībā:
21 komersanti

33.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumiem mazumtirdzniecībā

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	BALTKOM TV SIA		
SIA	IZZI		
SIA	DAUTKOM TV		
SIA	TELEVIDEOTĪKLS		
SIA	FAO		
SIA	OSTKOM		
SIA	LIVAS KTV		
SIA	Elektrons & K		
SIA	SkaTVis		
SIA	ELEKTRONS S		
SIA	Radošā apvienība "MODĒMS"		
SIA	ARDI		
SIA	RĪGAS RADIOTRANSLĀCIJA		
SIA	L.A.T.		
SIA	Lattelecom		
SIA	Elektrons		
SIA	KTV Universs	-	-
SIA	Valkas Elektrons	-	-
SIA	KTV TELEANSS	-	-
SIA	ZS Lagzdiņas	-	-
SIA	DOBELES TELESAT	-	-

Pieci komersanti (SIA „Valkas Elektrons”, SIA „KTV Universs”, SIA „KTV Teleanss”, SIA „ZS Lagzdiņas” un „SIA „DOBELES TELESAT”) 1. pielikumā nenorādīja vai tie sniedz radio vai televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumus vairumtirdzniecībā vai mazumtirdzniecībā. No šiem

pieciem komersantiem tāpēc tika pieprasīti dati gan pakalpojumu sniegšanu galalietotājiem, gan par pakalpojumu sniegšanu vairumtirdzniecībā.

- platjoslas piekļuve vairumtirdzniecībā:
5 komersanti.

34.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par platjoslas piekļuvi vairumtirdzniecībā

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	VERSIJA		
SIA	Baltcom IP		
SIA	Lattelecom		
SIA	Datagrupa.lv		
SIA	IZZI COM		

- piekļuves un izsaukumu veikšanas pakalpojumu sniegšana publiskajā mobilajā telefona tīklā:
2 komersanti.

35.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par piekļuvi un izsaukumu veikšanas pakalpojumu sniegšanu publiskajā mobilajā telefonu tīklā

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Latvijas Mobilais Telefons SIA		
SIA	Bite Latvija		

- starpsavienojuma pakalpojums mobilajā elektronisko sakaru tīklā:
4 komersanti.

36.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem mobilajā elektronisko sakaru tīklā

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Tele2		
SIA	Latvijas Mobilais Telefons SIA		
SIA	Bite Latvija		
AS	Telekom Baltija		

- starpsavienojuma pakalpojums fiksētajā elektronisko sakaru tīklā, savienojumu uzsākšana:
5 komersanti.

37.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā, savienojumu uzsākšana

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	LATTELENET		
SIA	Lattelecom		
SIA	CSC TELECOM		
SIA	IT Group		
AS	LATVENERGO		

Viens komersants (SIA „LATTELENET”) 1. pielikumā neuzrādīja, kādus starpsavienojumu pakalpojumus tas sniedz.

- starpsavienojums fiksētajā elektronisko sakaru tīklā : savienojumu pabeigšana. Saskaņā ar Noteikumu 5., 6., 7., 8. punktu Komisija, nosūtīja 2. pielikuma veidlapas 16 komersantiem. Sakarā ar īpašo situāciju 3. tirgū (ņemot vērā tirgus definīciju, ka katrs elektronisko sakaru tīkls ir savs individuāls tirgus, visi komersanti, kas sniedz savienojumu pabeigšanas pakalpojumus elektronisko sakaru tīklā ir komersanti ar būtisku ietekmi tirgū), Komisija papildu pieprasīja arī datus no komersantiem, kuri sāka sniegt savienojumu pabeigšanas pakalpojumus 2008. gadā, un no komersantiem, kuriem ir vismaz viens starpsavienojuma līgums un kuri nodrošina balss telefonijas pakalpojumu kopā ar piekļuves nodrošināšanu galalietotājiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā, pavisam 17 komersantiem.

38.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; savienojumu pabeigšana

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	Lattelecom		
SIA	LATTELENET		
AS	Telekom Baltija		
SIA	CSC TELECOM		
VAS	Latvijas Dzelzceļš		
SIA	Interneta Pasaule		
AS	LATVENERGO		
SIA	Telekomunikāciju grupa		
SIA	TELENETS		
SIA	Augstceltne		
SIA	Datagrupa.lv		
SIA	TELENET		
SIA	TELE2 TELECOM		
SIA	UNISTARS		
SIA	Finors Telekom		
SIA	Direct		
SIA	D-COM		

Viens komersants (SIA „LATTELENET”) 1. pielikumā nenorādīja, kādus starpsavienojumu pakalpojumus tas sniedz.

- Starpsavienojuma pakalpojums fiksētajā elektronisko sakaru tīklā: tranzīts
6 komersanti.

39.tabula: Komersanti, kuriem jāsniedz dati par starpsavienojumu pakalpojumiem fiksētajā elektronisko sakaru tīklā; tranzīts

	Komersants	Ieņēmumi (LVL)	Tirgus daļa
SIA	LATTELENET		
AS	Lattelecom		
SIA	CSC TELECOM		
SIA	IT Group		
AS	Telekom Baltija		
SIA	OPTRON		

Viens komersants (SIA „LATTELENET”) 1. pielikumā nenorādīja, kādus starpsavienojumu pakalpojumus tas sniedz.

4. Konkrētie tirgi

4.1. Jaunajā Ieteikumā minētais tirgus

Ziņojums sagatavots par šādu jaunajā Ieteikumā minēto tirgu: piekļuves nodrošināšana publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā fiziskām personām un juridiskām personām (turpmāk - tirgus 1)
Tirgus 1 apvieno tirgus 1 un 2, kuri kā atsevišķi tirgi fiziskām un juridiskām personām ir minēti Eiropas Komisijas 2003. gada 11. februāra 2003/311/EK ieteikumā par konkrētajiem preču un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, kuros var būt nepieciešama *ex ante* (apsteidzoša) regulēšana saskaņā ar Direktīvu 2002/21/EK.

4.2. Attiecīgie pakalpojumi

Piekļuve publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā ir komersanta sniegts mazumtirdzniecības pakalpojums, kas galalietotājam nodrošina iespēju izmantot balss telefonijas pakalpojumus. Pakalpojuma galalietotāji var būt fiziskas personas, kuras identificē personas kods, vai juridiskas personas. Juridiska persona ir komercreģistrā reģistrēta fiziskā persona (individuālais komersants) vai komercsabiedrība (personālsabiedrība un kapitālsabiedrība). Juridiskas personas identificē reģistrācijas numurs.

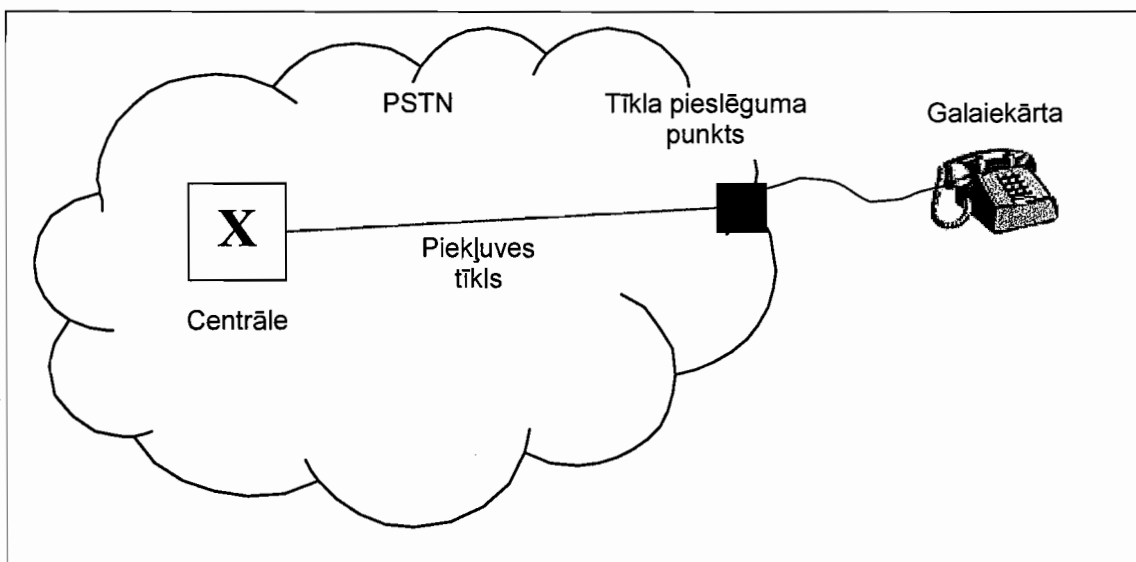
Gan fiziskai personai, gan juridiskai personai ir divas iespējas piekļūt publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā:

- 1) izmantojot taksofonu,
- 2) izmantojot galiekārtu, kas ir tieši vai netieši pieslēgta publiskā telefonu tīkla pieslēguma punktam (piemēram, rozetei).

Piekļuve publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā ir elektronisko sakaru komersanta sniegts pakalpojums, kas galalietotājam dod iespēju izmantot balss telefonijas pakalpojumus. **Balss telefonija** ir vietējo, iekšzemes un starptautisko zvanu izsaukumi (zvanu veikšana un saņemšana) un datu pārraide ar ātrumu no 9,6 Kbit/s līdz 128 Kbit/s. Parasti piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā pakalpojums tiek piedāvāts vienā paketē ar balss telefonijas pakalpojumu, taču galalietotājam, kuram ir piekļuve publiskajam telefonu tīklam, pastāv iespēja izvēlēties arī citu balss telefonijas pakalpojumu sniedzēju, izmantojot operatora izvēles pakalpojumu vai iepriekšējās izvēles pakalpojumu.

Piekļuve publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā tiek nodrošināta tīkla pieslēguma punktā (skatīt 1. attēlu).

1. attēls: Piekļuve publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā

Piekļuvi publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā var nodrošināt vairākos veidos. Izplatītākā piekļuves tīkla tehnoloģija ir vītā metāliskā pāra kabelis. Šī piekļuve tiek dēvēta par tradicionālo balss telefonijas piekļuvi. Alternatīvi risinājumi ietver

kabeļtelevīzijas tīklu, optisko tīklu, elektrolīnijas un bezvadu risinājumus. Atkarībā no tīkla pieslēguma punkta saskarnes veida galalietotājam ir pieejams atšķirīgs elektronisko sakaru pakalpojumu klāsts:

1. analogā abonentu līnija (publiskais komutētais telefonu tīkls, PSTN)

Izmantojot šo tīkla pieslēguma punkta saskarnes veidu, galalietotājs var saņemt balss telefonijas pakalpojumus ar garantēto datu pārraides (iezvanpieejas internets ar modemu) ātrumu 9,6 Kbit/s. Minēto balss telefonijas pakalpojumu saņemšanai galalietotājam nepieciešama galiekārta. Analogā abonentu līnija nodrošina vienu pārraides kanālu.

2. ciparu abonentu līnija

Izmantojot integrēto pakalpojumu cipartīkla (**ISDN**) **līnijas** saskarnes veidu, galalietotājs var saņemt balss telefonijas pakalpojumus. Atkarībā no ISDN līnijas tehnoloģiskā risinājuma, proti, diviem vai vairāk kanāliem, lietotājam ir iespēja saņemt atšķirīgu elektronisko sakaru pakalpojumu apjomu.

Izšķir divus ISDN līnijas tehnoloģiskos risinājumus:

2.1. ISDN galvenās plūsmas piekļuve (BRA - Basic Rate Access). ISDN BRA satur 64 Kbit/s +64 Kbit/s +16 Kbit/s =2B+D Kbps kanālus. ISDN BRA nodrošina divus kanālus. B kanālu izmanto datu, balss vai citas informācijas raidīšanai, bet D kanālu izmanto kontrolei un signalizācijai, arī datu pārraidei. Izmantojot ISDN BRA piekļuvi, galalietotājs var saņemt balss telefonijas pakalpojumus. Datu pārraides garantētais ātrums 64 -128 Kbit/s.

Balss telefonijas pakalpojumu saņemšanai galalietotājam nepieciešama galiekārta.

2.2. ISDN primārās plūsmas piekļuve (PRA- Primary Rate Access). ISDN PRA satur 30 B+D Kbps kanālus. ISDN PRA nodrošina 30 kanālus. Izmantojot ISDN PRA saskarnes veidu, galalietotājs var saņemt balss telefonijas pakalpojumus. Datu pārraides garantētais ātrums 64 Kbit/s - 2 Mbit/s.

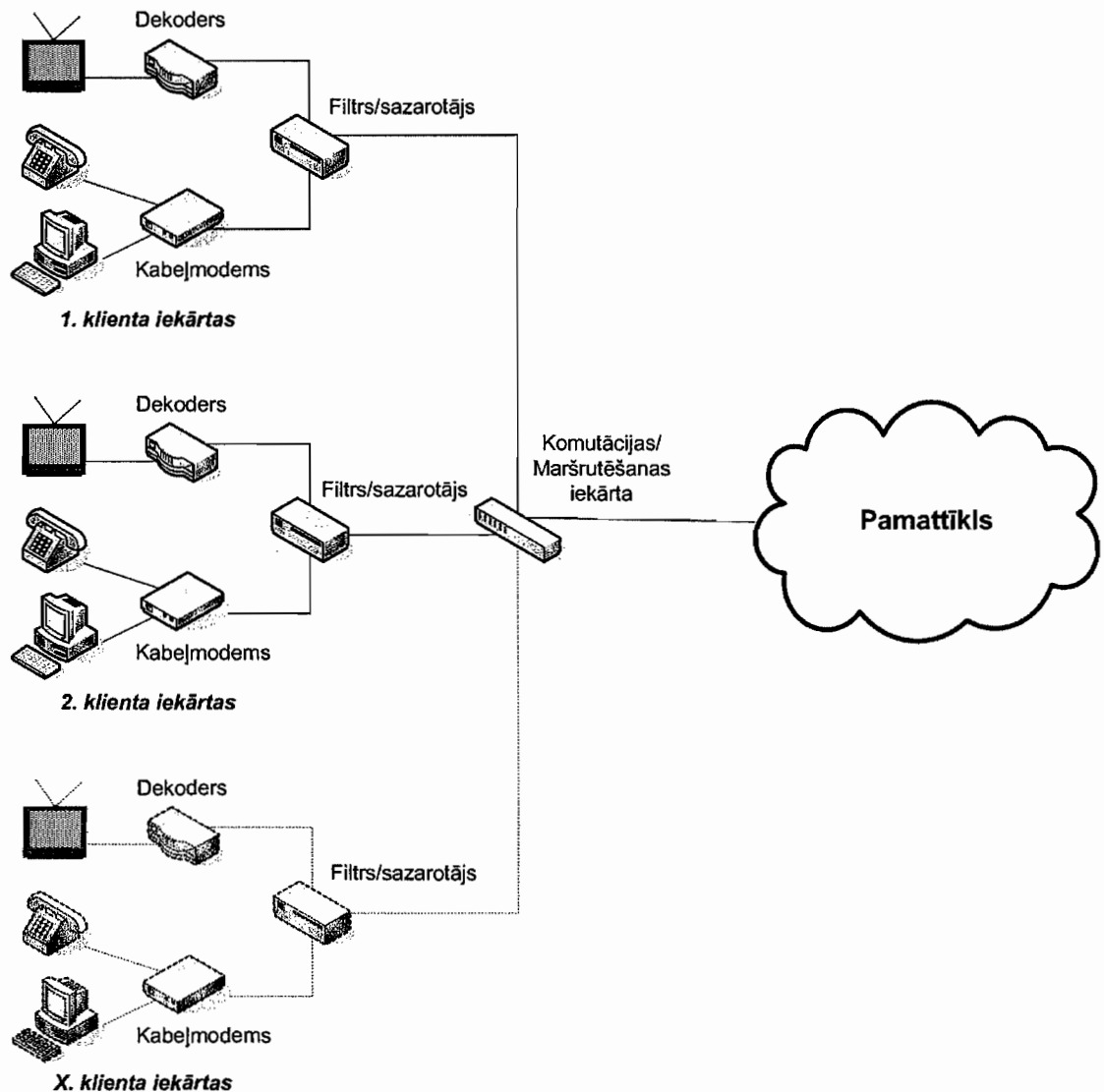
Balss telefonijas pakalpojumu saņemšanai galalietotājam nepieciešama galiekārta. Šo tīkla pieslēguma punkta saskarnes veidu parasti izmanto vidējie un lielie komersanti.

3. Kabeļtelevīzijas līnija

Izmantojot šo tīkla pieslēguma punkta saskarnes veidu, galalietotājs var saņemt vienā komplektā balss telefoniju, datu pārraidi un televīzijas pieslēgumu („*triple-play*”) (skatīt 2. attēlu).

Balss telefonijas pakalpojumu sniegšanai, izmantojot šo saskarnes veidu, ir nepieciešams filtrs sazarotājs un kabeļmodems, balss telefonijas pakalpojumu saņemšanai galalietotājam nepieciešama galiekārta (skatīt 2.attēlu).

2. attēls: Piekļuves risinājums, izmantojot kabeltelevīzijas līnijas (kabeļmodemu un optisko kabeli)

4. Elektroniskie sakari izmantojot elektriskās līnijas (turpmāk - PLC)
 PLC risinājumi ir tehnoloģija, kas atļauj transportēt datu paketes caur elektriskajām līnijām. Balss telefonijas pakalpojumu saņemšanai, izmantojot šo tīkla pieslēguma punkta saskarnes veidu, galalietotājam ir nepieciešams modems, ko pieslēdz elektriskā tīkla kontaktligzdai.

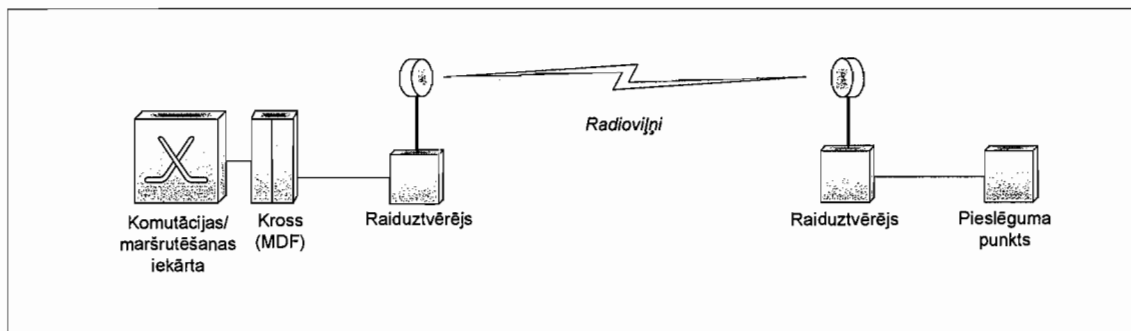
Latvijā piekļuve publiskajam telefonu tīklam, izmantojot elektriskās līnijas, netiek piedāvāta.

5. Bezvadu piekļuve

Bezvadu fiksētā piekļuve (**FWA - Fixed Wireless Access**) ir galalietotāja vai vairāku galalietotāju pieslēgums pamattīklam, izmantojot radiokanālu starp noteiktiem, fiksētiem punktiem (skatīt 3. un 4. attēlus). Tipiskā FWA sistēmu konfigurācija ir punkts – daudzpunkti (**PMP point-to-multipoint**), t.i., viena centrālā radiostacija apkalpo daudzas terminālstacijas un retranslācijas stacijas.

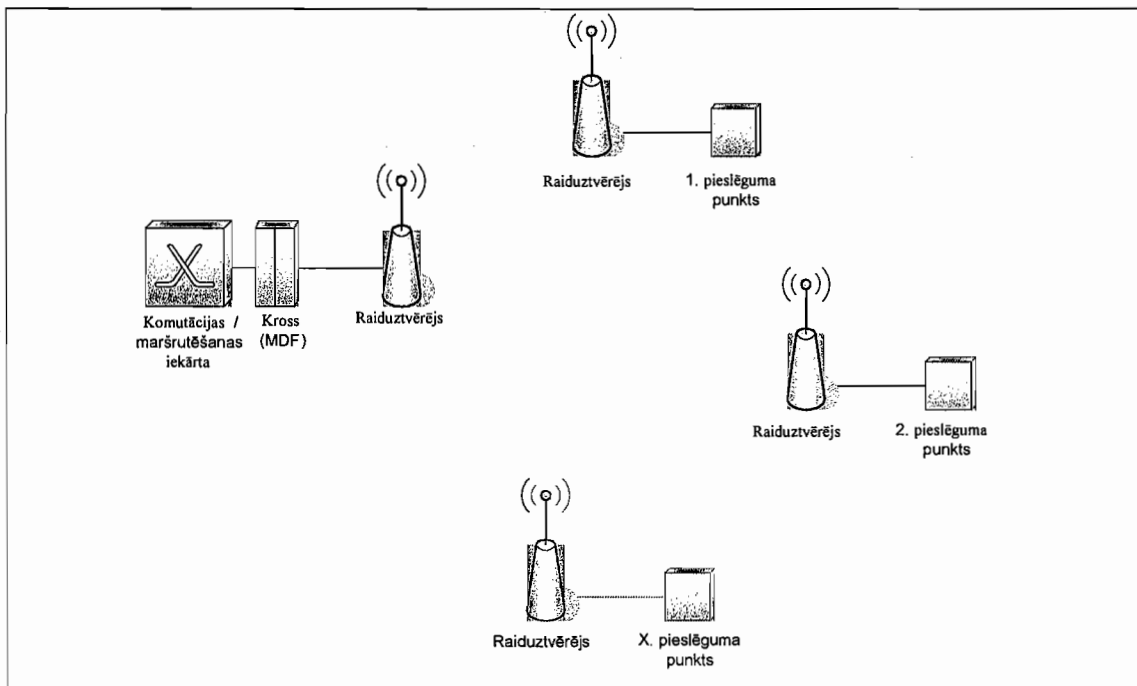
Izmantojot šo tīkla pieslēguma punkta saskarnes veidu, galalietotājs var saņemt balss telefonijas un atkarībā no tehnoloģijas arī datu pārraides pakalpojumus. Balss telefonijas pakalpojumu saņemšanai galalietotājam ir nepieciešama galiekārta.

3. attēls: Šaurjoslas bezvadu piekļuves risinājums izmantojot punkts – punkts konfigurāciju

4. attēls: Šaurjoslas bezvadu piekļuves risinājums izmantojot punkts – daudzpunkti konfigurāciju

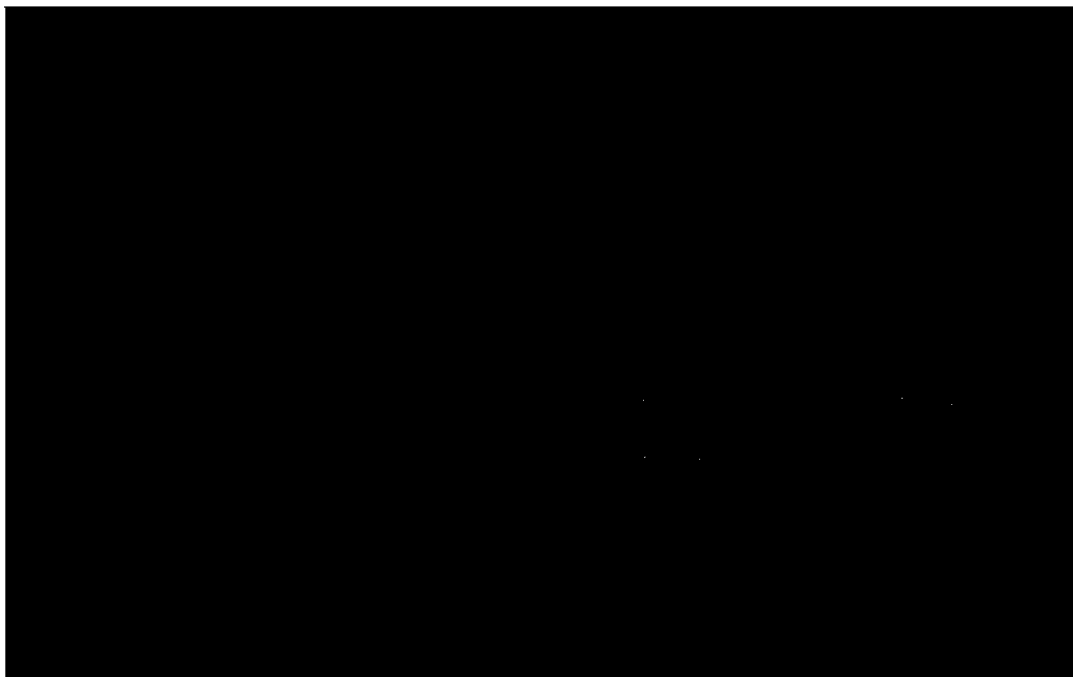

4.3. Situācija tirgos

Pavisam 47 komersanti 2008.gadā piedāvāja balss telefonijas pakalpojumus fiksētajos elektronisko sakaru tīklos. Tikai 27 komersantu ieņēmumi 2008.gada otrajā pusgadā pārsniedza LVL 10 (desmit) tūkstoši. 7 komersantu ieņēmumi 2008.gada otrajā pusgadā nepārsniedza LVL 1000.

Vislielākais balss telefonijas fiksētajos elektronisko sakaru tīklos pakalpojumu sniedzējs 2008. gadā bija SIA „Lattelecom”, kura tirgus daļa balstoties uz kopējiem ieņēmumiem no balss telefonijas pakalpojumu sniegšanas fiksētajos elektronisko sakaru tīklos ir ██████% (skatīt 5.attēlu).

5. attēls: Tirgus daļas balss telefonijas pakalpojumu sniegšanā saskaņā ar komersantu sniegto informāciju (pēc ieņēmumiem 2008.gadā)

Saskaņā ar Noteikumiem, Komisija ir pieprasījusi sīkāku informāciju par balss telefonijas pakalpojumu nodrošināšanu 2007. gadā no 15 komersantiem, no tiem 12 nodrošināja arī balss telefonijas piekļuves pakalpojumus.

Vislielākais balss telefonijas piekļuves fiksētajos elektronisko sakaru tīklos pakalpojumu sniedzējs 2007. gadā bija SIA „Lattelecom”, kura tirgus daļa pēc ieņēmumiem bija ██████% (skatīt 6.attēlu).

6. attēls: Tirgus daļas tirgū 1 (pēc ieņēmumiem 2007.gadā)

4.4. Tirgus dalībnieki

4.4.1. Elektronisko sakaru komersanti

Lielākie dalībnieki tirgū 1 pēc ieņēmumiem no balss telefonijas pakalpojumu sniegšanas 2007.gadā ir šādi:

- SIA „Lattelecom”;
- AS „Telekom Baltija”;
- SIA „BALTKOM TV SIA”
- AS „Latvenergo”
- VAS Latvijas Dzelzceļš”

4.4.2. Piedāvātie pakalpojumi un to nosacījumi

a) SIA „Lattelecom”

SIA „Lattelecom” ir vēsturiskais operators un gandrīz visu Latvijas Republikas teritoriju aptveroša publiskā telefonu tīkla īpašnieks. Komersantam ir Komisijā reģistrēta atļauja pakalpojumu sniegšanai visā Latvijas Republikas teritorijā.

SIA „Lattelecom” savu pakalpojumu tirgū pozicionē divām lietotāju grupām – māsaimniecībām (fiziskām personām) un biznesam (juridiskām personām).

SIA „Lattelecom” aktīvi piedāvā fiziskām personām

- tālruņa līnijas;
- sasaistītus pakalpojumus:
  - mājas komplektus (internets, mājas telefons);
  - mājas komplektus ar TV (internets, mājas telefons, interneta TV)

SIA „Lattelecom” aktīvi piedāvā juridiskām personām:

- tālruņa līnijas;
- ISDN 2 līnijas;
- ekonomiskais ISDN;
- biroja ISDN;
- klasiskais ISDN;
- komforta ISDN:
  - līdz 16 lietotājiem;
  - līdz 24 lietotājiem;
  - līdz 40 lietotājiem;
- ISDN 30 (ISDN PRA);
- saistītas pakalpojumus:
  - biznesa komplekts, kas nodrošina internetu un sarunas 2500 minūtes Lattelecom tīklā par fiksētu ikmēneša maksu

SIA „Lattelecom” abonentu skaits un struktūra atspoguļota 40.tabulā.

40. tabula: SIA „Lattelecom” abonentu struktūra 2007.gadā

	Fiziskas personas	Juridiskas personas	Kopā
Abonentu skaits (PSTN tīkls)			
ISDN BRA abonentu skaits			
ISDN PRA abonentu skaits			
PSTN Abonentlīniju skaits			
ISDN BRA abonentlīnijas			
ISDN PRA abonentlīnijas			

Kopā ar saviem piekļuves pakalpojumiem SIA „Lattelecom” piedāvā visu telefonsakaru pakalpojumus. Gan fiziskām personām, gan juridiskajām personām ir plaša pakalpojumu izvēle, kura ir saistīta ar piekļuves pakalpojumiem.

b) AS „Telekom Baltija”

Komersantam ir Komisijā reģistrēta atļauja pakalpojumu sniegšanai visā Latvijas Republikas teritorijā.

Savus pakalpojumus AS „Telekom Baltija” tirgū piedāvā izmantojot bezvadu piekļuvi publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā ar zīmolu „Triatel”. Izmantojot šāda veida saskarni, fiksēto tālruni var ierīkot līdz ar bezvada līnijas ievilkšanu jebkurā vietā, kur ir komersanta tīkla pārklājums. Komersants savu pakalpojumu tirgū pozicionē divām lietotāju grupām – fiziskām un juridiskām personām.

41. tabula: AS „Telekom Baltija” abonentu struktūra 2007.gadā

	Fiziskas personas	Juridiskas personas	Kopā
Abonentu skaits (PSTN tīkls)			
ISDN BRA abonentu skaits			
ISDN PRA abonentu skaits			
PSTN Abonentlīniju skaits			
ISDN BRA abonentlīnijas			
ISDN PRA abonentlīnijas			

c) SIA „BALTKOM TV SIA”

Komersantam ir Komisijā reģistrēta atļauja pakalpojumu sniegšanai visā Latvijas Republikas teritorijā. Patlaban SIA „BALTKOM TV SIA” piedāvā balss telefonijas piekļuves pakalpojumus tikai Rīgā - optikas kabeļtīkla zonās. Komersants savu pakalpojumu tirgū pozicionē divām lietotāju grupām – fiziskām un juridiskām personām.

42. tabula: SIA „BALTKOM TV SIA” abonentu struktūra 2007.gadā

	Fiziskas personas	Juridiskas personas	Kopā
Abonentu skaits (PSTN tīkls)			
ISDN BRA abonentu skaits			
ISDN PRA abonentu skaits			
PSTN Abonentlīniju skaits			
ISDN BRA abonentlīnijas			
ISDN PRA abonentlīnijas			

c) AS „Latvenergo”

Komersantam ir Komisijā reģistrēta atļauja pakalpojumu sniegšanai visā Latvijas Republikas teritorijā. Komersants savu pakalpojumu tirgū pozicionē divām lietotāju grupām – fiziskām un juridiskām personām.

43. tabula: AS „Latvenergo” abonentu struktūra 2007.gadā

	Fiziskas personas	Juridiskas personas	Kopā
Abonentu skaits (PSTN tīkls)			
ISDN BRA abonentu skaits			
ISDN PRA abonentu skaits			
PSTN Abonentlīniju skaits			
ISDN BRA abonentlīnijas			
ISDN PRA abonentlīnijas			

c) VAS „Latvijas Dzelzceļš

Komersantam ir Komisijā reģistrēta atļauja pakalpojumu sniegšanai visā Latvijas Republikas teritorijā. Komersants savu pakalpojumu tirgū pozicionē divām lietotāju grupām – fiziskām un juridiskām personām.

44. tabula: VAS „Latvijas Dzelzceļš” abonentu struktūra 2007.gadā

	Fiziskas personas	Juridiskas personas	Kopā
Abonentu skaits (PSTN tīkls)			
ISDN BRA abonentu skaits			
ISDN PRA abonentu skaits			
PSTN Abonentlīniju skaits			
ISDN BRA abonentlīnijas			
ISDN PRA abonentlīnijas			

d) Citi komersanti

Līdzās minētajiem komersantiem, vēl ir 42 komersanti, kuri 2008. gadā sniedza balss telefonijas piekļuves pakalpojumus. 7 no tiem Komisija pieprasīja sīkāku informāciju:

- SIA „CSC Telekom”
- SIA „Datagrupa.lv”
- SIA „FINORS TELEKOM”
- SIA „Telekomunikācijas Grupa”
- SIA „SIGIS”
- SIA „MWTV”

SIA „MWTV” ir vienīgais no tiem 7 komersantiem, kam nav savas tīkla infrastruktūras. MTWV nodrošina balss telefonijas piekļuves pakalpojumus pārdodot tālāk cita komersanta vairumtirdzniecības vai mazumtirdzniecības produktus.

- SIA „LATTELENET”

2008. gada 23. oktobrī SIA „LATTELENET” reorganizējot tika pievienots ar SIA „BALTKOM TV SIA”.

Majoritātei no visiem citiem komersantiem, kas nodrošina balss telefonijas piekļuves pakalpojumus, nav savu tīklu infrastruktūras un tie nodrošina balss telefonijas piekļuves pakalpojumus, pārdodot tālāk cita komersanta vairumtirdzniecības vai mazumtirdzniecības produktus.

4.4.3. Tīkla struktūra

45.tabula: Tīkla struktūra Latvijā 2007. gadā

2007	Lattelecom		Latvenergo		Latvijas Dzelzceļš		Baltkom TV		Telekom Baltija	
	skaits		skaits		skaits		skaits		skaits	
Vietējās telefonu centrāles										
Tranzīta telefonu centrāles										
Starptautiskās tranzīta telefonu centrāles										
	Km/	%	km	%	km	%	km	%	km	%
Savienošanas līniju garums (kilometri)										
- no tām metāliskais kabelis										
- no tām optiskās šķiedras kabelis										
- no tām bezvadu										
Piekļuves līniju garums (kilometri)										
- no tām metāliskais kabelis										
- no tām optiskās šķiedras kabelis										
- no tām bezvadu										

5. Nacionālā konsultācija

Šī ziņojuma publicējamā versija pēc apstiprināšanas publicēta Komisijas tīmekļa vietnē, paredzot termiņu priekšlikumu un komentāru sniegšanai. Atbilstošs paziņojums par konsultāciju uzsākšanu publicēts laikrakstā „Latvijas Vēstnesis”.

6. Konkurences padomes viedoklis

Šis ziņojums nosūtīts Konkurences padomei priekšlikumu un komentāru sniegšanai. Pēc tā saņemšanas, ziņojums tiks papildināts ar Konkurences padomes viedokli.

7. Tirgus definēšana

7.1. Apskatāmā pakalpojuma novērtējums

Tā kā piekļuvi publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā iespējams nodrošināt dažādos veidos un galalietotājs var saņemt līdzīgus balss telefonijas pakalpojumus, ir jāizvērtē, vai visi sadaļā 4.2. minētie piekļuves nodrošināšanas veidi iekļaujami konkrētajā tirgū.

7.1.1. Vai piekļuve publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā, izmantojot taksofonu, un piekļuve publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā, izmantojot citu galiekārtu, veido vienotu tirgu?

Izmantojot taksofonu, lietotājs var saņemt vismaz šādus elektronisko sakaru pakalpojumus:

1. vietējos, iekšzemes un starptautiskos balss telefonijas pakalpojumus;
2. Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta, Valsts policijas, neatliekamās medicīniskās palīdzības un gāzes avārijas dienesta un numura „112” bezmaksas izsaukumus;
3. bezmaksas izsaukuma pakalpojumus;
4. bojājumu pieteikumu pieņemšanas dienesta pakalpojumus;
5. visaptveroša uzziņu dienesta pakalpojumus;
6. pieeju visaptverošajam abonentu sarakstam.

Izmantojot piekļuvi publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā un pieslēdzot galiekārtu, lietotājs var saņemt vismaz šādus elektronisko sakaru pakalpojumus:

1. vietējos, iekšzemes un starptautiskos balss telefonijas pakalpojumus;
2. Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta, Valsts policijas, neatliekamās medicīniskās palīdzības un gāzes avārijas dienesta un numura „112” bezmaksas izsaukumus;
3. bezmaksas izsaukuma pakalpojumus;
4. bojājumu pieteikumu pieņemšanas dienesta pakalpojumus;
5. datu un elektronisko ziņojumu pārraides pakalpojumus ar ātrumu ne mazāku kā 9,6 Kbit/s;
6. visaptveroša uzziņu dienesta pakalpojumus
7. pieeju visaptverošajam abonentu sarakstam.

Pieprasījuma puses aizvietojamība

Piekļuvei publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā, izmantojot galiekārtu, iespējama lielāka funkcionalitāte nekā taksofonam (skatīt 46.tabulu), jo lietotājs var veikt ne tikai izsaukumus, bet arī sūtīt faksimila ziņojumus, pieslēgt Internetu, saņemt citus papildpakalpojumus.

46. tabula: „Taksofona un piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā, izmantojot savu galiekārtu, funkcionalitātes salīdzinājums”

Funkcionalitāte	Taksofons	Galiekārta
Vietējā, iekšzemes, starptautiskā balss telefonija (zvanīt un saņemt zvanus)	√	√
Bezmaksas izsaukumi	√	√
Datu un elektronisko ziņojumu pārraide ar ātrumu $\geq 9,6$ Kbit/s (fakss, Internets)	—*	√
Papildpakalpojumi	—	√**

* No 2006.gada jūnija ir pieejams SIA „Lattelecom” bezvadu internets jeb Wi-Fi. Rīgā un Rīgas rajonā, Daugavpilī, Liepājā, Ventspilī, Jūrmalā, Cēsīs un Cēsu rajonā šobrīd tiek nodrošināta 108 taksofonos izveidojot interneta pieslēgumu un iebūvējot Wi-Fi bāzes staciju.

** piemēram: ierobežojumu noteikšana izsaukumiem uz noteiktiem numuriem, izsaukuma pāradresācijas pakalpojums, izsaukuma gaidīšanas pakalpojums, konferences saruna.

Vēl viens vērā ņemams aspekts ir tas, ka taksofons atrodas konkrētā fiksētā vietā (piemēram, uz ielas vai ēkā), taču nav lietotājam pieejams viņa atrašanās vietā/dzīvesvietā (piemēram, darbā vai mājās), kā tas, izmantojot galiekārtu, ir piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā gadījumā.

Piedāvājuma puses aizvietojamības novērtējums

Piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā, izmantojot taksofonu, pakalpojuma uzsākšana ir saistīta ar lielām sākotnējām investīcijām. Vairumā gadījumu šī pakalpojuma sniegšana šobrīd ir arī ekonomiski neizdevīga, tādēļ, lai arī administratīvas barjeras nepastāv, komersanti nav izrādījuši interesi par šī pakalpojuma sniegšanu. Atsevišķās vietās, kur ir liela cilvēku plūsma vai salīdzinoši liels pastāvīgo lietotāju skaits, taksofoni ir rentabli.

Izvērtējot pieprasījuma puses un piedāvājuma puses aizvietojamību, Komisija secina, ka piekļuve publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā, galalietotājam izmantojot savu galiekārtu, nav aizstājama ar tā piekļuvi publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā, izmantojot taksofonu, tādēļ minētie piekļuves veidi neveido vienotu tirgu.

7.1.2. Vai piekļuve publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā, izmantojot analogo abonentu līniju un izmantojot ciparu abonentu līniju, veido vienotu tirgu?

Pieprasījuma puses aizvietojamība

Galalietotājs, pērkot piekļuvi publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā, par to maksā piekļuves ierīkošanas maksu un abonēšanas maksu, kā arī tam jāērķinās ar izmaksām, kuras rada galiekārtas iegāde. Minētie piekļuves nodrošināšanas izdevumi galalietotājam ir atkarīgi no līnijas tehniskā risinājuma.

Pērkot piekļuvi publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā, galalietotājam ir iespēja saņemt balss telefonijas pakalpojumus. Balss telefonijas pakalpojumu saņemšanai ar garantēto datu pārraides ātrumu 9,6 Kbit/s analogā abonenta līnija ir tehnoloģiski

aizstājama ar ciparu abonentu līniju un otrādi. Priekšroka ciparu abonentu līnijai būtu dodama, ja galalietotājam ir nepieciešami vismaz divi vai vairāki kanāli, piemēram, telefona un faksa aparāta nodrošināšanai ar atšķirīgiem numuriem. Funkcionāli ciparu abonentu līniju var uzskatīt kā vairāku tālruņa līniju kopumu.

Ja galalietotājs vēlas saņemt balss telefonijas pakalpojumus ar garantēto datu pārraides ātrumu 9,6 Kbit/s, tam:

- no tehniskā aspekta, nav būtiski, kādu risinājumu operators nodrošina – analogās abonenta līnijas pieslēgumu vai ciparu abonentu līnijas pieslēgumu. Galalietotājam ir svarīgi saņemt sev nepieciešamo minimālo pakalpojumu kopu.
- no ekonomiskā aspekta, ir svarīgi, kādas ir piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā izmaksas. Komisijas rīcībā nav apstipriņošas informācijas, ka galalietotājs, kas vēlas saņemt sev nepieciešamo elektronisko sakaru pakalpojumu kopu, izvēlēties dārgāku pieslēguma risinājumu, kas nodrošina plašākas, bet galalietotājam nevajadzīgas iespējas. Ņemot vērā, ka ciparu abonentu līnijas pieslēgums nodrošina papildus pievienoto vērtību (divas līnijas, ātrāks Interneta pieslēgums), tas ir arī dārgāks. SIA „Lattelecom” tarifu atšķirības analogās abonenta līnijas un ciparu abonentu līnijas pieslēgumam redzamas tabulā (skatīt 49. tabulu)

Piedāvājuma puses aizvietojamība

Visā Latvijas teritorijā ir iespējams izvēlēties analogo abonenta līniju vai ciparu abonentu tālruņa līniju. Izņemot gadījumu, ja nav citas iespējas - ciparu abonentu līnijas aizvietošana ar analogo abonentu līniju nozīmē vecākas paaudzes tehnoloģiju izmantošanu, un tas ir iespējams, bet ekonomiski neizdevīgs un neracionāls solis. Tādēļ, situācijā, kad analogās abonenta līnijas (piekļuves) cenai būs mazs, bet nozīmīgs pieaugums, ar tendenci pieaugt ilgā laika posmā, ciparu abonentu līnijas (piekļuves) cenām paliekot nemainīgām, komersants var ātri piedāvāt analogās abonenta līnijas piekļuvi, ņemot vērā faktu, ka SIA „Lattelecom” telefonu tīkls ir gandrīz visā Latvijas Republikas teritorijā. Savukārt, analogās tālruņa līnijas aizvietošana ar ciparu abonenta līniju prasa relatīvi lielas investīcijas, bet tajā pašā laikā, tas ir loģisks komersanta attīstības solis. Pieprasījums pēc analogajām tālruņa līnijām ir salīdzinoši mazāks un tam ir tendence samazināties.

Izvērtējot, pieprasījuma puses un piedāvājuma puses aizvietojamību, Komisija secina, ka piekļuve publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā, izmantojot analogo abonenta līniju, un piekļuve publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā, izmantojot ciparu abonenta līniju, veido vienotu tirgu.

7.1.3. Vai analogā un ciparu abonentu līnijas piekļuve un platjoslas piekļuves risinājums veido vienotu tirgu?

Platjoslas piekļuves risinājums fiksētā vietā (piemēram, Ethernet, xDSL), salīdzinot ar analogās un ciparu abonentu līnijas piekļuvi, nozīmē lielāku datu pārraides ātrumu, proti sākot ar 144 Kbit/s, un piekļuve vienmēr ir tiešsaistes režīmā (*always on*).

Balss telefonija platjoslā (VoB) nozīmē divvirzienu informācijas pārraidi, kas, izmantojot interneta protokolu (IP), ļauj pārraidīt balsi un datus lokālajos tīklos, teritoriālajos tīklos un tīklā Internet. Izmantojot Internetu kā pamattīklu, lietotāji var veikt izsaukumus no datora uz telefonu, no datora uz datoru un no telefona uz telefonu. Šos pakalpojumus nodrošina Interneta telefonijas pakalpojumu sniedzēji.

VoB - saukta arī par platjoslas telefoniju, IP telefoniju, VoIP vai VoPI (Voice over Public Internet).

Balss savienojuma uzsākšana un pabeigšana datorā - izmanto datoru ar atbilstošu programmatūru, kas ir aprīkots ar austiņām un mikrofonu. Saruna starp galalietotājiem internetā var notikt, ja abiem galalietotājiem ir minētais nodrošinājums. Balss telefonija parasti ir bezmaksas, bet to nevar izmantot, lai veiktu vai saņemtu zvanus no analogās un ciparu abonentu līnijas tīklā.

Platjoslas ierīkošanas un abonēšanas maksa, kā arī aprīkojuma izmaksas ir augstas. Šādā veidā iespējams komunicēt tikai ar slēgtu lietotāju grupu, tāpēc var uzskatīt, ka balss uzsākšana un pabeigšana datorā nevar aizstāt balss telefoniju, izmantojot analogās un ciparu abonentu līnijas piekļuvi. Maz ticams arī, ka pieaugot balss telefonijas tarifiem, abonents atteiksies no tās, lai izmantotu balss savienojumu uzsākšanu un pabeigšanu datorā.

Balss savienojuma uzsākšana datorā un pabeigšana telefona aparātā - dod galalietotājam iespēju veikt zvanus un saņemt zvanus no galalietotājiem, kas izmanto interneta balss telefoniju, kā arī veikt zvanus uz analogās un ciparu abonentu līnijas tīkliem. Arī šis interneta telefonijas risinājums pielīdzināms iepriekšējam, jo ir maz ticams, ka balss telefonijas galalietotāji, kuri izmanto analogās un ciparu abonentu līnijas piekļuvi, varētu izvēlēties šo balss telefonijas risinājumu, ņemot vērā tā ierobežotās iespējas.

Balss savienojuma uzsākšana un pabeigšana telefona aparātā – šī veida interneta balss telefonijai parasti ir starpsavienojuma saskarne ar analogās un ciparu abonentu līnijas tīkliem un tā izmanto telefona numurus saskaņā ar numerācijas plānu, lai varētu nodrošināt lietotājiem savienojumu. Šī veida interneta balss telefonija pēc savas funkcionalitātes ir ļoti līdzīga balss telefonijai, izmantojot analogās un ciparu abonentu līnijas piekļuves risinājumu. Lielākā daļa lietotāju, kuriem ir pieejama šāda interneta balss telefonijas forma, to var lietot kā aizstājēju balss telefonijai, izmantojot analogās un ciparu abonentu līnijas piekļuvi. Tāpēc šo pakalpojumu var uzskatīt par daļu no attiecīgās piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā tirgus.

Pieprasījuma puses aizvietojamība

Faktors, kas varētu mudināt lietotājus izvēlēties interneta balss telefonijas risinājumus balss telefonijas, izmantojot analogās un ciparu abonentu līnijas piekļuvi, vietā, ir būtiski zemākās balss telefonijas pakalpojuma cenas, kuras piedāvā interneta balss telefonijas operatori.

Taču šo izvēli kavē vairāki faktori. Interneta balss telefonijas pakalpojumu izmantošanas uzsākšanai galalietotājam ir jāiegādājas dators, arī austiņas un mikrofons, un tas nozīmē salīdzinoši lielus sākotnējos izdevumus. Ja minētās iekārtas ir jāiegādājas tikai zvanu veikšanai un saņemšanai, tad šis piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā risinājums ir dārgs.

Platjoslas piekļuves ierīkošanas un abonēšanas cena ir augstāka nekā analogās un ciparu abonentu līnijas piekļuvei.

Jāņem vērā, ka interneta balss telefonijas risinājumi ir salīdzinoši zemākas kvalitātes, ja platjoslas noslodze ir liela, un šādos apstākļos var būt apgrūtināti saņemti palīdzības dienestus un veikt noslodzes maršrutizāciju. Pakalpojums tirgū ir salīdzinoši jauns, un tas mazina to lietotāju skaitu, kuri varētu gribēt atteikties no balss telefonijas pakalpojumiem, izmantojot analogās un ciparu abonentu līnijas piekļuvi,

par labu interneta balss telefonijai. Galalietotājiem ir arī jāapgūst jaunas iemaņas, lai izmantotu interneta balss telefoniju.

Interneta balss telefonijas pakalpojuma lietotājiem nav interesants balss telefonijas, izmantojot analogās un ciparu abonentu līnijas piekļuvi. pakalpojums, jo platjoslas piekļuve piedāvā augstāku funkcionalitātes līmeni (skatīt 47. tabula).

47. tabula: Analogās un ciparu abonentu līnijas piekļuves un platjoslas piekļuves funkcionalitātes salīdzinājums

Funkcionalitāte	Analogā un ciparu abonentu līnijas piekļuve	Platjosla
Vietējā, iekšzemes, starptautiskā balss telefonija (zvanīt un saņemt zvanus)	√	√
Vietējā, iekšzemes, starptautiskā balss telefonija (zvanīt un saņemt zvanus), izmantojot internetu	√	√
Bezmaksas izsaukumi	√	√
Datu un elektronisko ziņojumu pārraide ar ātrumu līdz 144 Kbit/s (fakss, Internets)	√	√
Datu un elektronisko ziņojumu pārraide ar ātrumu lielāku par 144 Kbit/s (fakss, Internets)	—	√
Papildpakalpojumi	—	√

Piedāvājuma puses aizvietojamība

Balss telefonijas piekļuve, izmantojot analogās un ciparu abonentu līnijas piekļuvi, un platjoslas piekļuvi savstarpēji ir tehniski, bet nevis ekonomiski aizvietojamās. Platjoslas sadalīšanai šaurjoslās ir nepieciešams filtrs, bet šādas sadalīšanas rezultātā platjoslas izmantošanas lietderības koeficients samazinās. Tā kā visa platjosla netiek izmantota pilnīgi, minētais risinājums nav racionāls un nozīmētu ekonomiski nepamatotu rīcību. Līdzīga situācija ir šaurjoslu pārveidošanai platjoslā. Investīcijas abos gadījumos ir relatīvi nelielas.

Secinājums: Izvērtējot piedāvājuma un īpaši pieprasījuma puses aizvietojamību, Komisija secina, ka tradicionālā balss telefonijas piekļuve publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā pagaidām nav aizvietoājama ar platjoslas piekļuvi publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā, tādēļ minētie piekļuves neveido vienotu tirgu.

7.1.4. Vai analogā un ciparu abonentu līnijas piekļuve un interneta iezvanpieejas pakalpojums veido vienotu tirgu?

Interneta iezvanpieejas pakalpojuma izmantošanai nepieciešama piekļuve publiskajam telefonu tīklam. Līdz ar to piekļuves pakalpojumi un iezvanpieejas pakalpojumi ir papildinoši un nevis aizvietojoši pakalpojumi.

7.1.5. Vai analogā un ciparu abonentu līnijas piekļuve un piekļuve, izmantojot kabeļtelevīzijas tīklu, veido vienotu tirgu?

Piekļuvi, izmantojot kabeļtelevīzijas tīklu, publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā parasti izvēlas, ievēkot kabeļtelevīziju vai kabeļtelevīziju un internetu, jo izmantojot vienu kabeli ir pieejams vienots pieslēgums visiem trim minētajiem pakalpojumiem.

Pieprasījuma puses aizvietojamība

Piekļuve publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā, izmantojot kabeļtelevīzijas tīklu, ļauj lietotājam saņemt tādu pašu elektronisko sakaru pakalpojumu apjomu kā piekļuve publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā, izmantojot analogo un ciparu abonentu līnijas piekļuvi (skatīt 48. tabulau). Pakalpojumu kvalitāte, izmantojot gan viena, gan otra veida piekļuvi, ir līdzīga.

Kabeļtelevīzijas piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā risinājums cenu ziņā spēj konkurēt ar piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā piedāvājumiem.

48. tabula: Balss telefonijas, izmantojot analogo un ciparu abonentu līnijas piekļuvi, un piekļuves, izmantojot kabeļtelevīzijas tīklu, funkcionalitātes salīdzinājums

Funkcionalitāte	Analogā un ciparu abonentu līnijas piekļuve	Piekļuve, izmantojot kabeļtelevīzijas tīklu
Vietējā, iekšzemes, starptautiskā balss telefonija (zvanīt un saņemt zvanus)	√	√
Bezmaksas izsaukumi	√	√
Datu un elektronisko ziņojumu pārraide ar ātrumu līdz 144 Kbit/s (fakss, Internets)	√	√
Datu un elektronisko ziņojumu pārraide ar ātrumu lielāku par 144 Kbit/s (fakss, Internets)	—	√
Televīzija	—	√
Papildpakalpojumi	—	√

Piedāvājuma puses aizvietojamība

Piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā, izmantojot kabeļtelevīzijas tīklu, pakalpojuma sniegšanas uzsākšana ir saistīta ar lielām sākotnējām investīcijām, ja komersantam jau nepieder kabeļtelevīzijas tīkls. Tomēr, ja šāds tīkls ir, tad komersants var ātri uzsākt piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā pakalpojuma piedāvāšanu.

Secinājums: Izvērtējot, pieprasījuma puses un piedāvājuma puses aizvietojamību, Komisija secina, ka piekļuve publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā, izmantojot analogo un ciparu abonentu līnijas piekļuvi, ir aizvietoājama ar kabeļtelevīzijas tīkla piekļuvi.

7.1.6. Vai analogā un ciparu abonentu līnijas piekļuve un piekļuve, izmantojot PLC, veido vienotu tirgu?

Piekļuve, izmantojot PLC, ir vadu risinājums, izmantojot esošos elektrotīklus datu un balss pārraidei. Izmantojot PLC ir iespējams nodrošināt gan analogo un ciparu abonentu līnijas piekļuvi, gan platjoslas piekļuvi. Šobrīd neviens komersants šāda veida piekļuvi nepiedāvā.

PLC risinājuma izmantošana ir stingri ierobežota ar izstarojumiem (kaitīgiem radiotraucējumiem), kas atrodas radiofrekvenču diapazonā, un šo traucējumu iemesls ir datu nesēja (elektrisko kabeļu, vadu) konstrukcija. Ņemot vērā, ka šāda piekļuves tehnoloģija Latvijā tas ir jauna, pagaidām pieprasījuma pēc šī pakalpojuma nav, jo iedzīvotājiem ir maz informācijas par to, ka izmantojot šādu tehnoloģiju iespējams piekļūt publiskajam fiksētajam telefonu tīklam un tie nerada pietiekamu pieprasījuma apjomu, lai varētu nodrošināt ekonomiski pamatotu piedāvājumu. Iespējams tāpēc PLC tehnoloģija nav pieejama Latvijā.

Pieprasījuma puses aizvietojamība

Teorētiski pakalpojums ir pieejams visur, kur ir pieejami elektriskie tīkli.

Izmantojot piekļuves pakalpojumu caur elektrotīkliem, galalietotājiem ir pieejami gan analogo un ciparu abonentu līnijas piekļuves pakalpojumi, gan platjoslas piekļuves pakalpojumi, savukārt analogā un ciparu abonentu līnijas piekļuve nevar piedāvāt platjoslas piedāvātos pakalpojumus.

Piedāvājuma puses aizvietojamība

Piekļuvi publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā izmantojot elektrotīklus var piedāvāt tikai komersants, kuram ir pieejami elektrotīkli, un tas ir VAS „Latvenergo”. Citam komersantam tas ir praktiski neiespējami, jo, lai izveidotu savus elektrotīklus, caur kuriem piedāvāt piekļuvi arī publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā, ir jāiegulda milzīgas investīcijas.

Secinājums: Izvērtējot, pieprasījuma puses un piedāvājuma puses aizvietojamību, un ņemot vērā arī fakts, ka PLC tehnoloģija praktiski nav pieejama Latvijā, Komisija secina, ka analogā un ciparu abonentu līnijas piekļuve pašlaik nav aizstājama ar piekļuvi publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā, izmantojot PLC, tādēļ minētās piekļuves neveido vienotu tirgu.

7.1.7. Vai analogā un ciparu abonentu līnijas piekļuve un bezvadu risinājumu piekļuve veido vienotu tirgu?

Pieprasījuma puses aizvietojamība

Izmantojot bezvadu risinājumu piekļuvi publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā, galalietotājs var saņemt tādu pašu pakalpojumu klāstu ar tādu pašu ātrumu kā izmantojot analogo un ciparu abonentu līnijas piekļuvi. Bezvadu piekļuvi var nodrošināt arī vietās, kur nav pieejama fiksētā telefonu tīkla infrastruktūra. Tomēr, radiopārraide ir atkarīga no laika apstākļiem un dažādiem blakus traucējumiem, kas parasti ierobežo pārraides ātrumu.

Piedāvājuma puses aizvietojamība

Lai komersants varētu nodrošināt bezvadu piekļuvi publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā, tam ir nepieciešams saņemt frekvences lietošanas tiesības. Komisija izskata katru radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību piešķiršanas, pagarināšanas vai

anulēšanas pieprasījumu atsevišķi, ņemot vērā esošo situāciju komercdarbībā elektronisko sakaru nozarē un pieejamo radiofrekvenču resursu apjomu saskaņā ar no Elektronisko sakaru direkcijas saņemto informāciju.

Komisija var rīkot konkursu vai izsoli radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību piešķiršanai pēc pieprasījuma par komercdarbībai izmantojamā radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību piešķiršanu saņemšanas vai pēc savas iniciatīvas, nesaņemot iepriekš minēto pieprasījumu, saskaņā ar Komisijas apstiprinātajiem Noteikumiem par komercdarbībai izmantojamā radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību piešķiršanas, pagarināšanas un anulēšanas kārtību.

Komersantiem ir tiesības izmantot atsevišķas radiofrekvenču joslas, kuras minētas 2005.gada 19.aprīļa MK noteikumos Nr. 276, kā koplietošanas radiofrekvenču joslas bez radiofrekvenču spektra lietošanas tiesību saņemšanas Komisijā tās noteiktajā kārtībā. Koplietojamās radiofrekvenču spektra joslas bezvadu platjoslas datu pārraides sistēmām un bezvadu piekļuves sistēmu, ieskaitot bezvadu lokālo tīklu, radioiekārtām (WAS/RLANs) ir:

1. 2400-2483.5MHz;
2. 5150-5250MHz;
3. 5250-5350MHz;
4. 5470-5725MHz.

Koplietojama radiofrekvenču piešķiruma lietošanas atļauja (turpmāk - atļauja) dod tiesības uzstādīt un lietot radioiekārtas, kuras atbilst atļaujā norādītajām radioiekārtu grupām un darbojas noteiktajās koplietošanas radiofrekvenču joslās vai radiofrekvenču kanālos, ievērojot atļaujā un normatīvajos aktos norādītās vispārējās tehniskās prasības, kā arī radiofrekvenču spektra izmantošanas nosacījumus un ierobežojumus. Atļaujā noteiktajās koplietošanas radiofrekvenču joslās vai radiofrekvenču kanālos atļauts nodarboties ar komercdarbību, nesaņemot Komisijā radiofrekvenču spektra lietošanas tiesības (2005.gada 19.aprīļa MK noteikumi Nr.276 „Noteikumi par radiofrekvenču spektra joslu sadalījumu radiosakaru veidiem un iedalījumu radiosakaru sistēmām, kā arī par radiofrekvenču spektra joslu izmantošanas vispārīgajiem nosacījumiem”).

Secinājums: Izvērtējot, pieprasījuma puses un piedāvājuma puses aizvietojamību, Komisija secina, ka analogā un ciparu abonentu līnijas piekļuve ir aizstājamas ar bezvadu piekļuvi.

7.1.8. Vai piekļuve publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā un mobilā piekļuve publiskajam telefonu tīklam veido vienotu tirgu?

Pieprasījuma puses aizvietojamība

Galalietotāji, izmantojot mobilo piekļuvi, var saņemt analogās un ciparu abonentu līnijas piekļuves pakalpojumus. Galvenā atšķirība starp piekļuvi publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā un mobilo piekļuvi publiskajam telefonu tīklam ir piekļuves mobilitāte. Mobilā piekļuve nav piesaistīta konkrētai vietai, respektīvi, galalietotājam nav jāatrodas konkrētā fiksētā vietā, lai izmantotu balss telefonijas pakalpojumus. Teorētiski un tehniski, fiksēto piekļuvi var aizvietot ar mobilo piekļuvi, taču mobilo piekļuvi nevar aizvietot ar fiksēto piekļuvi.

Mobilās piekļuves cenas ir grūti salīdzināt ar piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā cenām, jo:

- mobilo sakaru galalietotājiem tiek piedāvāts gan patstāvīgais pieslēgums, gan priekšapmaksas kartes, kurās nav ietverta piekļuves pieslēguma un abonēšanas maksa, gan mobilais pieslēgums, kuram nav ne abonēšanas, ne savienojuma maksas, bet ir noteikta mēneša maksa balss telefonijas pakalpojumu izmantošanai;
- cenas zvaniem no fiksētā tīkla uz fiksēto tīklu un no fiksētā tīkla uz mobilo tīklu ir atšķirīgas.

Piedāvājuma puses aizvietojamība

Komersantam, kas piedāvā mobilās piekļuves publiskajam telefonu tīklam pakalpojumu, ir tehniski iespējams pāriet uz piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā pakalpojumu. Turklāt šādas pārejas izmaksas ir nelielas un tas ir veicams samērā ātri.

Komersantam, kas piedāvā piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā pakalpojumu, ir tehniski iespējams pāriet uz mobilās piekļuves publiskajam telefonu tīklam pakalpojumu sniegšanu, taču tas ir saistīts ar lielām investīcijām. Mobilās piekļuves publiskajam telefonu tīklam pakalpojumu sniegšanai ir nepieciešamas frekvences. Šobrīd Latvijā darbojas četri mobilo telekomunikāciju tīklu operatori SIA „Latvijas Mobilais Telefons”, SIA „Tele2”, SIA „Bite Latvija” un AS „Telekom Baltija”. AS „Telekom Baltija” izmanto CDMA mobilo sakaru tehnoloģijas, bet pārējie trīs operatori darbojas GSM un UMTS mobilo sakaru tīklā. Šobrīd nav pieejamas brīvas frekvences darbībai mobilo sakaru tīklā.

Secinājums: Izvērtējot, pieprasījuma puses un piedāvājuma puses aizvietojamību, Komisija secina, ka piekļuve publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā un mobilā piekļuve publiskajam telefona tīklam neveido vienotu tirgu.

7.1.9. Vai iekšējie pakalpojumi ir iekļauti tirgū?

Piekļuves nodrošināšanas kontekstā iekšējie pakalpojumi ir visi piekļuves pakalpojumi, kurus sniedz komersanta struktūrvienība, kas ir atbildīga par infrastruktūras nodrošināšanu (vairumtirdzniecības daļa), citām komersanta struktūrvienībām, kurām ir nepieciešami piekļuves pakalpojumi, piem. klientu apkalpošanas nodaļa. Tie ir gan komerciālie, gan nekomerciālie pieslēgumi, kurus komersants nodrošina pats sev pakalpojumu sniegšanai galalietotājiem vai, kurus izmanto komersanta darbinieki.

Komisija uzskata, ka iekšējie piekļuves pakalpojumiem būtu jāiekļauj tirgū, bet Komisija tādēļ, ka atsevišķiem komersantiem (piem. [redacted]) ir savas piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā un šie komersanti izmanto šīs piekļuves tikai iekšējiem mērķiem, tie nesniedz galalietotājiem piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā pakalpojumus un tādejādi tie arī nekonkurē ar citiem komersantiem, kas sniedz galalietotājiem piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā pakalpojumus, uzskata, ka gadījumā, ja iekšējie pakalpojumi tiktu iekļauti tirgū Nr. 1.

7.1.10. Vai piekļuve publiskajam telefona tīklam fiziskām personām un juridiskām personām veido vienotu tirgu?

Pieprasījuma puses aizvietojamība

Komersanti, kuri piedāvā piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā pakalpojumu, parasti to pozicionē atšķirīgi fizisko personu tirgum un juridisko personu tirgum, piedāvājot atšķirīgu pakalpojumu paketi un apjomu, kā arī tarifus.

Teorētiski un ļoti bieži arī praktiski fiziskās personas var izmantot gan tādu piekļuvi publiskajam elektronisko sakaru tīklam fiksētā vietā, kuru elektronisko sakaru komersanti adresē fizisko personu tirgum, gan arī tādu, kas tiek adresēta juridisko personu tirgum. Šāda izvēle ir iespējama, taču ticamāk, fiziskās personas neizvēlēsies izmantot juridiskām personām adresēto pakalpojumu (pieslēgumu), jo:

1. tām nav nepieciešami pakalpojumi, kurus var nodrošināt juridiskām personām paredzētie pieslēguma punkti;
2. fizisko personu izmantoto elektronisko sakaru pakalpojumu apjoms un intensitāte nebūs tik liela, lai tām piemērotu juridiskajām personām pieejamās atlaides, kuras ir tiešā veidā atkarīgas no tā, kādā apjomā ir izmantoti pakalpojumi;
3. pakalpojuma aizstāšana saistīta ar nosacīti lielām ierīkošanas vai pārslēgšanas izmaksām;
4. fiksētās (abonēšana) izmaksas juridiskām personām parasti ir lielākas, jo kvalitāte ir augstāka (piem., 24 h pakalpojumu kvalitātes kontrole) un pakalpojumos iekļauti ir papildpakalpojumi (piem. detalizēts rēķins, numura noteicējs, izsaukuma gaidīšana, izsaukuma pāradresācija, utt.).

Tādēļ, situācijā, kad fiziskām personām adresētā pakalpojuma (piekļuves) cenai būs mazs, bet nozīmīgs pieaugums, ar tendenci pieaugt ilgā laika posmā, juridiskām personām adresētā pakalpojuma (piekļuves) cenām paliekot nemainīgām, fiziskās personas neizvēlēsies juridiskām personām adresēto pakalpojumu.

No iepriekš minētā izriet, ka piekļuve publiskajam elektronisko sakaru tīklam fiksētā vietā fiziskām personām nav aizstājama ar piekļuvi publiskajam elektronisko sakaru tīklam fiksētā vietā juridiskām personām.

Teorētiski un ļoti bieži arī praktiski juridiskās personas var izmantot gan tādu piekļuvi publiskajam elektronisko sakaru tīklam fiksētā vietā, kuru elektronisko sakaru komersanti adresē juridisko personu tirgum, gan arī tādu, kas tiek adresēta fizisko personu tirgum. Taču diez vai situācijā, kad juridiskām personām adresētā pakalpojuma (piekļuves) cenai būs mazs, bet nozīmīgs pieaugums, ar tendenci pieaugt ilgā laika posmā, fiziskām personām adresētā pakalpojuma (piekļuves) cenām paliekot nemainīgām, juridiskās personas izvēlēsies fiziskām personām adresēto pakalpojumu, jo:

1. izmantojot juridiskām personām paredzēto piekļuvi, pieejams plašāks pakalpojumu un papildpakalpojumu klāsts, līdz ar to dažus pakalpojumus nav iespējams saņemt, izmantojot fiziskām personām paredzēto piekļuvi. Īpaši ISDN PRA ir piekļuves veids un pakalpojums tikai juridiskām personām, jo fiziskām personām 30 kanāli nav vajadzīgi. Līdz ar to var identificēt piekļuves pakalpojumu, kas ir iekļauts tikai vienā tirgū;

2. juridiskās personas pieprasījums adresēto pakalpojumu klāstā ir neelastīgs, jo viņi bieži izmanto individuālos risinājumus, kas nav parastajā piedāvājumā un ko citi pakalpojumi fiziskajām personām nevar dublēt vai aizvietot;
3. juridiskās personas ir investējušas lielas summas, lai saņemtu juridiskām personām adresēto piekļuvi ar aukstāko kvalitāti (piem., 24 h pakalpojumu kvalitātes kontrole) un papildpakalpojumiem (piem., detalizētais rēķins).

No iepriekš minētā izriet, ka piekļuves publiskajam elektronisko sakaru tīklam fiksētā vietā juridiskām personām nav aizstājama ar piekļuvi publiskajam elektronisko sakaru tīklam fiksētā vietā fiziskām personām.

Komersantu, kas nodrošina piekļuvi publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā piekļuves tarifi atspoguļoti tabulā (skat. 49. tabulau).

49. tabula: Piekļuves tarifi (cenas bez PVN)

Komersants	Abonēšanas maksa, Ls/mēnesī		Maksa par abonentlīnijas ierīkošanu, Ls	
	Fiziskām personām	Juridiskām personām	Fiziskām personām	Juridiskām personām
AS Latvenergo, analogā telefona līnija	3,00	5,00		
SIA CSC TELECOM				
ISDN2	-	12	-	65
ISDN30	-	180	-	500
AS TELEKOM BALTIJA				
Bez abonēšanas	0	0	0	0
Aktīvais	6,50		0	0
SIA Telekomunikāciju Grupa	-	0	-	0
SIA Datagrupa.lv	3,00 ar PVN	3,00 ar PVN	9,99 ar PVN	9,99 ar PVN
SIA Lattelecom				
Telefona abonenta līnija (TAL)	3,00 pamata TAL, 2,40 sapārta TAL	6,00 pamata TAL, 4,80 sapārta TAL	29,66	29,66
ISDN 2 līnija				
jauna līnija	14,00		67,80	
līnijas ierīkošana TAL vietā			33,90	
līnijas ierīkošana ISDN pakalpojuma vietā			12,71	
ISDN 2+ līnija				
jauna līnija	15,86		59,32	
līnijas ierīkošana TAL vietā			29,66	
+ ierīkošana ISDN pakalpojuma vietā			12,71	
Ekonomiskais ISDN				
jauna līnija	-	15,01	-	59,32

līnijas ierīkošana TAL vietā			-	35,89
līnijas ierīkošana ISDN pakalpojuma vietā			-	15,38
Biroja ISDN				
jauna līnija	-	16,63	-	76,27
līnijas ierīkošana TAL vietā			-	42,37
līnijas ierīkošana ISDN pakalpojuma vietā			-	22,88
Komforta ISDN (līdz 16 lietotājiem)				
jauna līnija	-	71,00	-	231,36
līnijas ierīkošana TAL vietā			-	130,51
līnijas ierīkošana ISDN pakalpojuma vietā			-	130,51 – 160,17
Klasiskais ISDN				
jauna līnija	-	30,88	-	110,17
līnijas ierīkošana TAL vietā			-	80,51
līnijas ierīkošana ISDN pakalpojuma vietā			-	29,24 – 46,61
ISDN 30				
jauna līnija	-	180,00		975,00

Piedāvājuma puses aizvietojamība

Komersanti, kas piedāvā piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā, var principā sniegt pakalpojumus gan fiziskām, gan juridiskām personām. Arī vairākums no komersantiem, kuri ir aktīvi piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā tirgū to nodrošina

3 komersanti faktiski nodrošina piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā pakalpojumus tikai juridiskām personām:

- SIA „CSC Telekom”
- SIA „SIGIS”
- SIA „Telekomunikāciju Grupa”

2 komersanti nodala abas galalietotāju grupas.

- SIA „Lattelecom” piekļuves pakalpojumus gan fiziskās, gan juridiskās personas var pieteikt, izmantojot bezmaksas tālruni vai aizpildot pakalpojumu pieteikumu veidlapu komersanta tīmekļa vietnē. To ir iespējams izdarīt arī klientu apkalpošanas centrā vai veikalos, bet tāds visā Latvijā atrodas Rīgā un Valmierā.

2.pielikumā SIA „Lattelecom” uzrāda, ka mājas komplekti ir nodrošināti privātajiem klientiem (fiziskām personām) un biznesa komplekti biznesa klientiem(juridiskām personām).

Tam blakus SIA „Lattelecom” uzrāda, ka komersants pārbauda, vai lietotājs ir juridiska vai fiziska persona.

Piesakoties uz vismaz šādu pakalpojumu saņemšanu fiziskām personām, pieteikuma veidlapā jāuzrāda personas kodu:

- tālruņa līnijas;
- sasaistītu pakalpojumu:
  - mājas komplekts (internets, mājas telefons);
  - mājas komplekts ar TV (internets, mājas telefons, interneta TV).

Piesakoties uz vismaz šādiem pakalpojumiem juridiskām personām, pieteikuma veidlapā jāuzrāda reģistrācijas numuru:

- tālruņa līnijas;
- ISDN 2 līnijas;
- ekonomiskais ISDN;
- biroja ISDN;
- klasiskais ISDN;
- komforta ISDN:
  - līdz 16 lietotājiem;
  - līdz 24 lietotājiem;
  - līdz 40 lietotājiem;
- ISDN 30 (ISDN PRA);
- sasaistīti pakalpojumi:
  - biznesa komplekts, kas nodrošina internetu un sarunas 2500 minūtes SIA „Lattelecom” tīklā par fiksētu ikmēneša maksu

- SIA „Datagrupa.lv”

50. un 51. tabulā izmantotie apzīmējumi:

👍 - apstiprinošs konstatējums;

👎 - noraidošs konstatējums.

50. tabula: Piedāvātie piekļuves pakalpojumi

komersants	nodrošina pakalpojumus		nodrošina pakalpojumus, kas tiek piedāvāti tikai fiziskām vai tikai juridiskām personām	pārbaude, vai lietotājs ir juridiska vai fiziska persona
	fiziskām personām	juridiskām personām		
SIA Lattelecom	👍	👍	👍	👍
SIA CSC Telekom	👎	👍	👎	👎
SIA Datagrupa.lv	👍	👍	👎	👎
SIA BALTKOM TV	👍	👍	👍	👍
AS Latvenergo	👍	👍	👎	👎
VAS Latvijas Dzelzceļš	👍	👍	👎	👎
SIA MWTV	👍	👍	👎	👎
SIA LATTELENT	👍	👍	👎	👎
AS Telekom Baltija	👍	👍	👎	👎
SIA SIGIS	👎	👍	👎	👎
SIA FINORS TELEKOM	👍	👍	👎	👎
SIA Telekomunikāciju Grupa	👎	👍	👎	👎

Secinājums: Ņemot vērā pieprasījuma puses aizvietojamības trūkumu un situāciju pakalpojumu izplatīšanas tirgū, Komisija konstatē, ka piekļuve publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā fiziskām personām un piekļuve publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā juridiskām personām neveido vienotu tirgu.

7.1.11. Novērtējuma rezultāti

Veicot piekļuves veidu analīzi, Komisija konstatē, ka visi piekļuves veidi nav savstarpēji aizvietojami un tādēļ tie neveido vienu tirgu, arī piekļuve juridiskām un fiziskām personām ir apskatāmi kā atsevišķi tirgi (skat. 51. tabulu).

51. tabula: Piekļuvju salīdzinājums

Piekļuves veidi		Piekļuve publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā, izmantojot taksofonu	Platjoslas piekļuve	Piekļuve, izmantojot kabel-televīzijas tīklu	Piekļuve, izmantojot elektrotīklus	Piekļuve, izmantojot bezvadu risinājumus	Piekļuve, izmantojot ciparu abonentu līniju	Mobilā piekļuve	Piekļuve juridiskām personām
Piekļuve publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā, galalietotājam izmantojot galiekārtu	Pieprasījuma puses aizvietojamība	👎							
	Piedāvājuma puses aizvietojamība	👎							
	Vai veido vienotu tirgu?	👎							
Analogā un ciparu abonentu līnijas piekļuve	Pieprasījuma puses aizvietojamība		👎	👍	👎	👍			
	Piedāvājuma puses aizvietojamība		👍	👍	👎	👍			
	Vai veido vienotu tirgu?		👎	👍	👎	👍			
Piekļuve publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā, izmantojot analogo abonentu līniju	Pieprasījuma puses aizvietojamība						👍		
	Piedāvājuma puses aizvietojamība						👍		
	Vai veido vienotu tirgu?						👍		
Piekļuve publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā	Pieprasījuma puses aizvietojamība							👎	
	Piedāvājuma puses aizvietojamība							👎	
	Vai veido vienotu tirgu?							👎	
Piekļuve fiziskām personām	Vai veido vienotu tirgu?								👎

7.2. Ģeogrāfiskā mēroga novērtējums

Detalizētām ģeogrāfiskā tirgus novērtējumam ir nepieciešami dati par visu komersantu, kas sniedz piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā, pakalpojumu ģeogrāfisko pārklājumu ar detalizācijas pakāpi ne tikai līdz reģioniem un pilsētām, bet pat par konkrētām ielām un mājām un konkrētiem pieslēgumiem tajās. Šādu datu Komisijas rīcība nav, turklāt tik detalizēta analīze varētu izkropļot konkurences apstākļu attēlošanu, jo rezultātā varētu nonākt pie secinājuma, ka katra mājsaimniecība vai katras juridiskas personas pakalpojumu saņemšanas vieta ir atsevišķs ģeogrāfiskais tirgus.

Komersanti, kas sniedz piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā pakalpojumu, savam pakalpojumam ir noteikuši cenu, kas ir vienāda visā Latvijas Republikas teritorijā. Pakalpojuma cena juridiskām un fiziskām personām ir arī attiecīgi noteikta vienāda visā Latvijas Republikas teritorijā. Visiem komersantiem, kas sniedz piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā pakalpojumu, atļaujas darbības zona ir Latvijas Republikas teritorija (skatīt 52. tabulu).

52. tabula: Komersantu atļauju darbības zona.

Komersants	Atļaujas darbības zona
SIA BALTKOM TV SIA	Latvijas Republika
SIA CSC TELECOM	Latvijas Republika
SIA Datagrupa.lv	Latvijas Republika
SIA FINORS TELEKOM	Latvijas Republika
SIA Lattelecom	Latvijas Republika
SIA LATTELENET	Latvijas Republika
VAS Latvijas dzelzceļš	Latvijas Republika
AS LATVENERGO	Latvijas Republika
SIA MWTV	Latvijas Republika
SIA SIGIS	Latvijas Republika
AS Telekom Baltija	Latvijas Republika
SIA Telekomunikāciju Grupa	Latvijas Republika

Faktiski majoritāte no lielajiem komersantiem arī nodrošina pakalpojumus visā Latvijas Republikā teritorijā vai vismaz visās lielākajās pilsētās (skatīt 53. tabulu).

53. tabula: Komersantu reālās darbības zona.

Komersants	Darbības zona
SIA BALTKOM TV SIA	Rīga
SIA CSC TELECOM	Rīga, Rīgas rajons, Rēzekne, Ventspils, Daugavpils, Jelgava, Jēkabpils, Cēsis, Alūksne, Dobeles, Aizkraukle, Balvi, Madona, Valka, Talsi, Tukums, Gulbene, Valmiera, Bauska, Liepāja, Ludza
SIA Datagrupa.lv	Rīga, Rīgas rajons
SIA FINORS TELEKOM	Rīga
SIA Lattelecom	Latvijas Republika
SIA LATTELENET	Rīga, Ogre, Daugavpils
VAS Latvijas dzelzceļš	Latvijas Republika
AS LATVENERGO	Latvijas Republika
SIA MWTV	Latvijas Republika
SIA SIGIS	Latvijas Republika
AS Telekom Baltija	Latvijas Republika
SIA Telekomunikāciju Grupa	Latvijas Republika

Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija konstatē, ka piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā fiziskām personām un juridiskām personām ģeogrāfiskie tirgi abos gadījumos nosakāmi Latvijas Republikas teritorijā.

7.3. Tirgus definēšanas rezultāti

Ņemot vērā analīzes rezultātus, Komisija konstatē ka jaunajā Ieteikumā minēto tirgu 1 ir nepieciešams iedalīt divos apakštirgos:

- tirgus 1a: piekļuves nodrošināšana publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā fiziskām personām Latvijas Republikas teritorijā (turpmāk – tirgus 1 a);
- tirgus 1b: piekļuves nodrošināšana publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā juridiskām personām Latvijas Republikas teritorijā (turpmāk – tirgus 1 b).

7.3.1. Tirgus 1a

Veiktās analīzes rezultātā Komisija konstatē, ka nosakāms piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā fiziskām personām nodrošināšanas Latvijas Republikas teritorijā tirgus.

Šajā tirgū iekļauti šādi piekļuves veidi:

- piekļuve, galalietotājam izmantojot galiekārtu, izņemot taksofonu;
- piekļuve, izmantojot analogo abonentlīniju;
- piekļuve, izmantojot ciparu abonentlīniju (tikai ISDN BRA);
- piekļuve, izmantojot kabeļtelevīzijas tīklu;
- piekļuve, izmantojot bezvadu risinājumus.

7.3.2. Tirgus 1b

Veiktās analīzes rezultātā Komisija konstatē, ka nosakāms piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā juridiskām personām nodrošināšanas Latvijas Republikas teritorijā tirgus.

Šajā tirgū ir iekļauti šādi piekļuves veidi:

- piekļuve, galalietotājam izmantojot galiekārtu, izņemot taksofonu;
- piekļuve, izmantojot analogo abonenta līniju;
- piekļuve, izmantojot ciparu abonenta līniju (t.sk. ISDN PRA un ISDN BRA);
- piekļuve, izmantojot kabeļtelevīzijas tīklu;
- piekļuve, izmantojot bezvadu risinājumus.

8. Tirgus analīze

2008. gadā 47 komersanti sniedza balss telefonijas piekļuves pakalpojumus. No 12 no tiem Komisija pieprasīja sīkāku informāciju, sakarā ar noteikumiem:

- SIA „Lattelecom”
- SIA „BALTKOM TV SIA”
- SIA „CSC TELECOM”
- SIA „Datagrupa.lv”
- SIA „FINORS TELEKOM”
- VAS „Latvijas dzelzceļš”

- AS „Latvenergo”
- AS „Telekom Baltija”
- SIA „Telekomunikācijas Grupa”
- SIA „SIGIS”
- SIA „MWTV”
SIA „MWTV” ir vienīgais no tiem 7 komersantiem, kam nav savas tīkla infrastruktūras. MTWV nodrošina balss telefonijas piekļuves pakalpojumus, pārdodot tālāk cita komersanta vairumtirdzniecības vai mazumtirdzniecības produktus.
- SIA „LATTELENET”.
2008. gada 23. oktobrī SIA „LATTELENET” reorganizējot tika apvienots ar SIA „BALTKOM TV SIA”.
-

8.1. Tirgus dalījums

8.1.1. Tirgus 1a

No 12 komersantiem, 9 komersanti piedāvāja 2007. gadā balss telefonijas piekļuves pakalpojumus fiziskām personām:

- SIA „Lattelecom”
- SIA „BALTKOM TV SIA”
- SIA „Datagrupa.lv”
- SIA „FINORS TELEKOM”
- VAS „Latvijas dzelzceļš”
- AS „Latvenergo”
- AS „Telekom Baltija”
- SIA „MWTV”
- SIA „LATTELENET”.

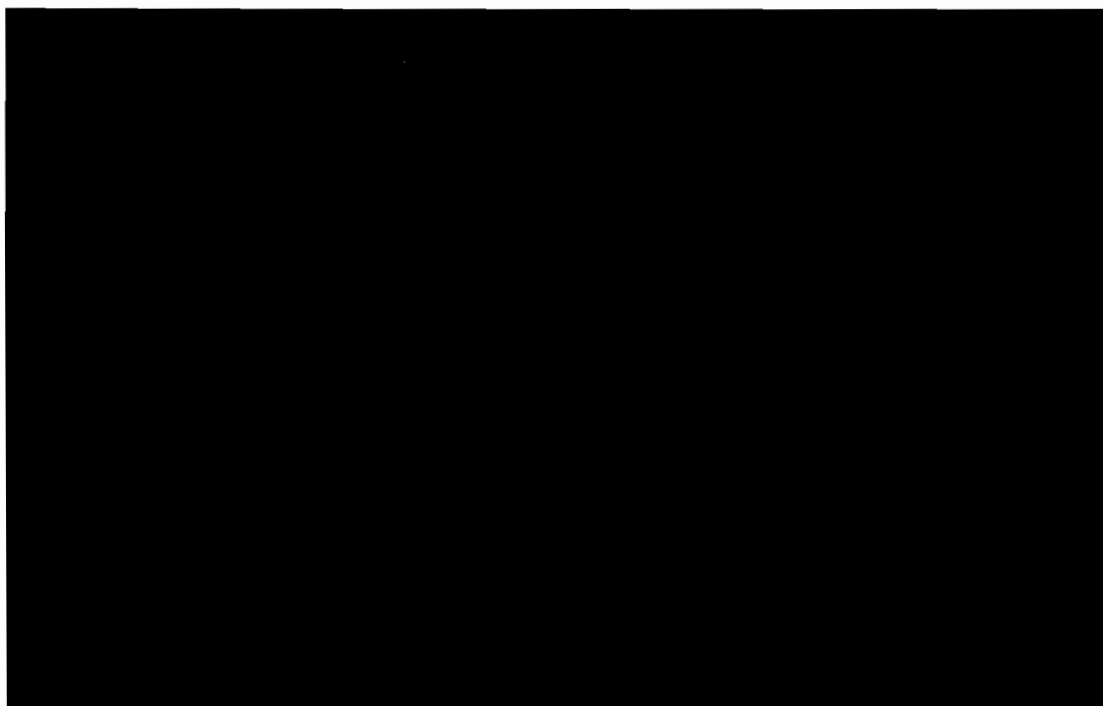
Ņemot vērā iesniegtos datus, SIA „Lattelecom” piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksēta vietā tirgos fiziskām personām, tirgus daļa ir lielāka nekā ■ % (■ % pamatojoties uz abonētu skaitu un ■ % pamatojoties uz abonentlīniju skaitu).

7. attēls: Tirdzniecības daļas tirgū 1a (pēc abonētu skaita 2007.gadā)

8. attēls: Tirdzniecības daļas tirgū 1a (pēc abonētāju skaita 2007.gadā)

8.1.2. Tirdzniecība 1b

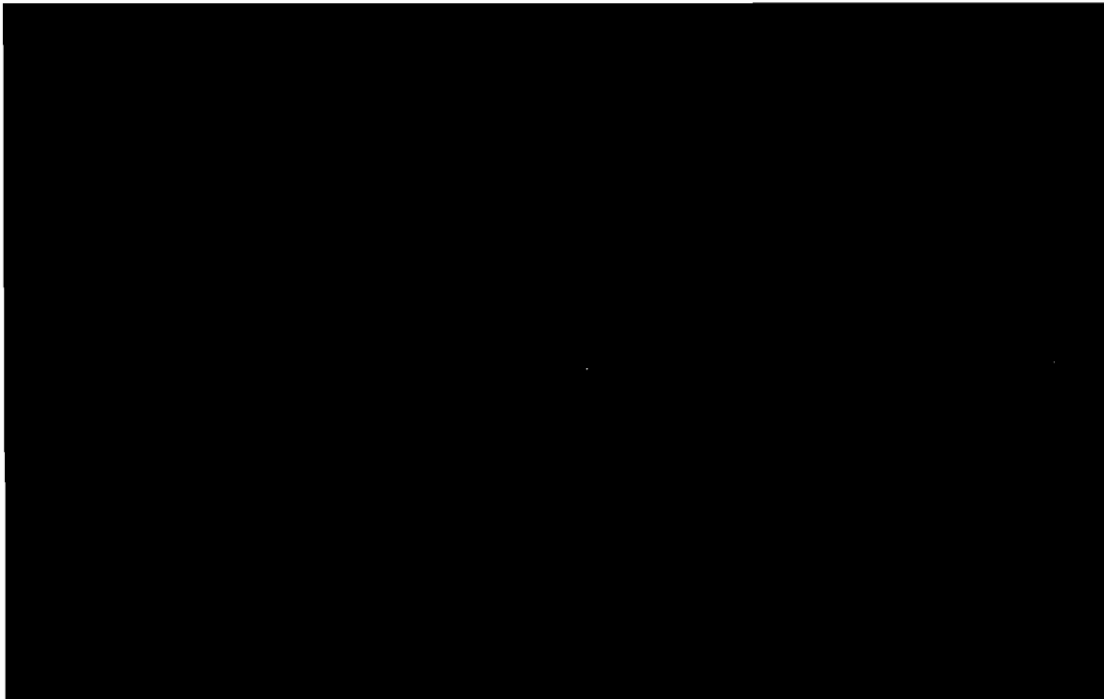
Visi 12 komersanti 2007. gadā piedāvāja pakalpojumus balss telefonijas pakalpojumiem juridiskām personām.

Nemot vērā iesniegtos datus, SIA „Lattelecom” piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksēta vietā tirgos juridiskām personām tirgus daļa ir lielāka nekā ■% (■■■■ % pamatojoties uz abonentu skaitu un ■■■■ % pamatojoties uz abonentlīniju skaitu).

9. attēls: Tirgus daļas tirgū 1b (pēc abonentu skaita 2007.gadā)

10. attēls: Tirgus daļas tirgū 1a (pēc abonentlīniju skaita 2007.gadā)

8.1.3. Kopējais piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksēta vietā tirgū fiziskām un juridiskām personām tirgus

Komisijas rīcībā nav informācijas par ieņēmumiem saistītiem ar pakalpojumu sniegšanu fiziskām vai juridiskām personām, jo vairāki komersanti savās uzskaites nenodala šīs lietotāju grupas.

Kopējā piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksēta vietā tirgū fiziskām un juridiskām personām tirgus SIA „Lattelecom” (turpmāk – kopējais tirgus) daļa (pēc ieņēmumiem) ir ██████ %.

11. attēls: Kopējā tirgus daļas (pēc ieņēmumiem 2007.gadā)

Komisijai, jau pamatojoties uz minētajām tirgus daļām, ir iespējams konstatēt, ka SIA „Lattelecom” ir vienīgais komersants ar būtisku ietekmi piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā fiziskām personām un piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā juridiskām personām tirgos. Neskatoties uz to, Komisija analizē arī citus kritērijus. Apstākļos, kad abi tirgi - Nr.1a un Nr.1b ir līdzīgi, Komisija veic kopīgu minēto tirgu situāciju raksturojošo kritēriju analīzi.

8.2. Šķēršļi ienākšanai tirgū vai ekspansijai

Piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā pakalpojuma sniegšana balstās uz tīkla infrastruktūru. Ja komersanta rīcībā ir infrastruktūra, kuru nav racionāli dublēt, tad infrastruktūru var uzskatīt par būtisku barjeru citu komersantu ienākšanai tirgū. Komersantam, kas vēlas ienākt šajā tirgū un konkurēt ar SIA „Lattelecom” ir divas iespējas:

1) būvēt infrastruktūru, kas ir ļoti intensīvs un no ekonomiskā viedokļa neizdevīgs pasākums.

Tas nozīmē arī lielu resursu patēriņu un jau eksistējošas infrastruktūras dublēšanu, kurai nav alternatīvas izmantošanas iespējas. Infrastruktūras būvēšana tāpēc *per se* var būt kā liels šķērslis ienākšanai tirgū, un tikai komersants ar lielu finanšu līdzekļu

apjomu var atļauties būvēt savu piekļuves infrastruktūru. Piekļuves tīkla infrastruktūras izbūve attaisnojas liela tā lietojuma gadījumos. Jaunbūvēta piekļuves infrastruktūra nozīmē arī neatgūstamās izmaksas (*sunk cost*) gadījumā, ja galalietotājs, kuram komersants izbūvēja piekļuves infrastruktūru, izvēlētos citu komersantu. Šādā situācijā alternatīvas piekļuves infrastruktūras izmantošanai nav.

2) nomāt infrastruktūru (atsaistītā piekļuve).

2007.gada 31. janvāra lēmumā Nr.23 „Par SIA „Lattelecom” būtisku ietekmi atsaistītas piekļuves (tai skaitā daļējas piekļuves) metāliskajām abonentlīnijām un to segmentiem, lai nodrošinātu platjoslas datu pārraides un balss pārraides pakalpojumus Latvijas Republikas teritorijā, tirgū” (turpmāk – lēmums Nr.23) Komisija nolēma noteikt SIA „Lattelecom”:

- kā komersantu ar būtisku ietekmi atsaistītas piekļuves (tai skaitā daļējas piekļuves) metāliskajām abonentlīnijām un to segmentiem, lai nodrošinātu platjoslas datu pārraides un balss pārraides pakalpojumus Latvijas Republikas teritorijā, tirgū.
- piekļuves saistību nodrošināt komersantiem piekļuvi elektronisko sakaru tīklam vai ar to saistītiem elementiem, ieskaitot atsaistītu piekļuvi abonentlīnijai saskaņā ar Komisijas apstiprinātajiem noteikumiem par tehniskām prasībām atsaistītajai piekļuvei paredzētajai abonentlīnijai un kārtību, kādā notiek atsaistīta piekļuve abonentlīnijai.
- caurredzamības saistību izstrādāt un publicēt atsaistītas piekļuves abonentlīnijām pamatpiedāvājumu saskaņā ar Komisijas apstiprinātajiem noteikumiem par pamatpiedāvājuma izstrādes kārtību, iekļaujamo informāciju un publicēšanu.
- tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību tuvināt atsaistītas piekļuves abonentlīnijai un ar to saistīto pakalpojumu tarifus pakalpojumu izmaksām.

Līdz 2008 gada beigām, divi komersanti noslēdza līgumus ar SIA „Lattelecom” par atsaistītās piekļuves pakalpojumiem, bet to ekspluatācija vēl nav uzsākta. Acīmredzot, arī regulēta piekļuves atsaistīšana ir reāls šķērslis ienākšanai savienojuma uzsākšanas tirgū.

Komisija to secināja arī Ziņojuma projektā par Eiropas Komisijas 2007. gada 17. decembra Ieteikumā 2007/879/EK par konkrētajiem preču un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, kuros var būt nepieciešama *ex ante* (apsteidzoša) regulēšana saskaņā ar Direktīvu 2002/21/EK, minēto tirgu: Nr. 4: vairumtirdzniecības piekļuve (fiziskai) tīkla infrastruktūrai (ieskaitot daļēju vai pilnībā atsaistīto piekļuvi) fiksētā vietā un, lai nodrošinātu šķēršļu ienākšanai tirgos Nr.1a un 1b samazināšanu, Komisija plāno noteikt SIA „Lattelecom” būtisku ietekmi tirgū Nr. 4.

Komisija konstatē, ka piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā tirgos pastāv šķēršļi ienākšanai vai ekspansijai.

8.3. Kontrole pār būtisku infrastruktūru

Būtiska infrastruktūra ir elektronisko sakaru tīkla daļa jeb tīkla komponente piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā tirgū, ko nav iespējams ātri dublēt un kas nodrošina pakalpojumu sniegšanu. Šajā tirgū tas ir piekļuves tīkls.

SIA „Lattelecom” piekļuves tīkls ir vislielākais Latvijā. 2007. gadā SIA „Lattelecom” rīcībā bija [redacted] km piekļuves līniju. Salīdzinot ar citiem lielākajiem komersantiem, tādiem kā VAS „Latvijas dzelzceļš” ([redacted] km), AS „Latvenergo” ([redacted] km) SIA „CSC TELECOM” ([redacted] km), SIA „OPTRON” ([redacted] km) un SIA „TELEKOMUNIKĀCIJU GRUPA” ([redacted] km) - SIA „Lattelecom” piekļuves tīkls ir vairāk nekā [redacted] reizes lielāks.

8.4. Komersanta lielums (īpatsvars tirgū)

Ņemot vērā ieņēmumus no balss telefonijas pakalpojumiem (piekļuve un savienojumi) no 16 lielākajiem komersantiem, SIA „Lattelecom” īpatsvaru var viennozīmīgi pamatot. Attiecīgi, tirgus daļa ir gandrīz [redacted] % ([redacted] %).

12. attēls: Tirgus daļas balss telefonijas tirgos 2007.gadā

Analizējot tīkla struktūru un lielumu (skat. 45. tabulu), arī var secināt, ka SIA „Lattelecom” īpatsvars ir dominējošs.

8.5. Nepietiekama kompensējošā pirktspēja vai tās trūkums

Nepieciešams analizēt, vai pastāv kompensējošā pirktspēja pret vislielāko komersantu - SIA „Lattelecom”. Kompensējošā pirktspēja pastāv, ja galalietotājs var iespaidot SIA „Lattelecom”, izvēloties citu piekļuves operatoru, gadījumā, kad SIA „Lattelecom” piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā pakalpojuma tarifi (ierīkošana un abonēšana) ir pārāk augsti.

Komisija uzskata, ka pastāv šādi argumenti par kompensējošās pirktspējas nepietiekamību vai trūkumu:

1. Analīzē jāņem vērā fakts, ka ne visās Latvijas vietās galalietotājam ir iespēja mainīt operatoru. Īpaši lauku rajonos SIA „Lattelecom” ir vienīgais

komersants, kas piedāvā piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā pakalpojumus.

2. Tomēr, neskatoties uz iepriekš minēto, gadījumā, ja kāds tirgus dalībnieks sniegtu piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā pakalpojumus konkrētā rajonā vai pilsētā, tas nespētu īsā laikā pārņemt SIA „Lattelecom” lietotājus, jo tā komersanta rīcībā nav pietiekamas maģistrālu tīklu kapacitātes vai piekļuves tīklu.

Papildus, galalietotājam rodas nemateriālās izmaksas, kas saistītas ar operatora maiņu, vēl vismaz šādos veidos:

- Neērtības, pabeidzot līgumu ar līdzšinējo operatoru;
- zaudēts laiks, meklējot jaunu operatoru un noslēdzot ar to jaunu līgumu.

Ievērojot iepriekš minēto, Komisija konstatē, ka piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā tirgū pietrūkst kompensējošās pirktspējas attiecībā pret SIA „Lattelecom”.

8.6. Komersantu vai komersantu grupas vertikāla integrācija

Komersantu vertikāla integrācija var kļūt par kavēkli konkurences attīstībai, kad komersants piedāvā pakalpojumus mazumtirdzniecībā un vairumtirdzniecībā un konkurē mazumtirdzniecības tirgos ar citiem komersantiem, kuri pieprasa no komersanta pakalpojumus vairumtirdzniecības tirgos.

Komisija ar 2006. gada 30.jūnija lēmumiem Nr. 170, 171 un 172 ir noteikusi SIA „Lattelecom” kā komersantu ar būtisku ietekmi trijos starpsavienojumu pakalpojumu tirgos:

- jaunajā Ieteikumā minētais tirgus 2: savienojumu uzsākšanas publiskajā fiksētajā telefonu tīklā Latvijas Republikas teritorijā tirgū (bijušais tirgus 8);
- jaunajā Ieteikumā minētais tirgus 3: savienojumu pabeigšanas fiksētā vietā sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Lattelecom” publiskajā telefonu tīklā tirgū (bijušais tirgus 9);
- 2003.gada 11.februāra Eiropas Komisijas Rekomendācijā par konkrētajiem preču un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, kuros var būt nepieciešama *ex ante* (apsteidzoša) regulēšana saskaņā ar Direktīvu 2002/21/EK (2003/311/EK) minēto tirgu Nr. tirgus 10: tranzīta pakalpojumu publiskajā fiksētajā telefonu tīklā Latvijas Republikas teritorijā tirgū.

Komisija arī Ziņojuma projektā par Eiropas Komisijas 2007. gada 17. decembra Ieteikumā 2007/879/EK par konkrētajiem preču un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, kuros var būt nepieciešama *ex ante* (apsteidzoša) regulēšana saskaņā ar Direktīvu 2002/21/EK, minēto tirgu: Nr. 4: vairumtirdzniecības piekļuve (fiziskai) tīkla infrastruktūrai (ieskaitot daļēju vai pilnībā atsaistīto piekļuvi) fiksētā vietā secināja, ka SIA „Lattelecom” ir būtiskā ietekme tirgū Nr. 4.

Līdz ar to Komisija uzskata, ka SIA „Lattelecom” ir būtiska ietekme četros būtiskos vairumtirdzniecības tirgos, kuros sniegtie pakalpojumi tiek izmantoti pakalpojumu sniegšanai šajā Ziņojumā apskatāmajos tirgos.

8.7. Rezultāti

Ņemot vērā tirgus analīzi, Komisija secina, ka piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšanas fiziskām personām Latvijas Republikas teritorijā tirgū (tirgus 1a) un piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšanas juridiskām personām Latvijas Republikas teritorijā tirgū (tirgus 1b) nepastāv efektīva konkurence.

8.8. Komersants ar būtisku ietekmi tirgū

Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija nosaka SIA „Lattelecom” kā komersantu ar būtisku ietekmi piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšanas fiziskām personām Latvijas Republikas teritorijā tirgū (tirgus 1a) un piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšanas juridiskām personām Latvijas Republikas teritorijā tirgū (tirgus 1b).

9. Būtiskā ietekme tirgū

9.1. Speciālu prasību (saistību) noteikšana elektronisko sakaru komersantiem

Saskaņā ar ESL 31. pantu Komisijai ir tiesības, pamatojoties uz tirgus analīzes rezultātiem, piemērot, saglabāt, grozīt vai atcelt saistības komersantiem ar būtisku ietekmi konkrētajā tirgū, lai konkrētajā tirgū nodrošinātu efektīvu konkurenci.

ESL 31. panta otrā daļa nosaka, ka:

Ņemot vērā ESL 31. panta pirmajā daļā minētos elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus analīzes rezultātus, Komisija nosaka, vai konkrētajā tirgū ir efektīva konkurence. Ja tirgus analīzes rezultātā Komisija konstatē, ka tirgū nav efektīvas konkurences, tā pieņem lēmumu par analīzes rezultātā konstatētajām problēmām adekvātu un samērīgu speciālu prasību piemērošanu, saglabāšanu, grozīšanu vai atcelšanu komersantiem Komisijas noteiktajā kārtībā.

Ja Komisija konstatē, ka tirgū ir efektīva konkurence, tā nepiemēro vai atceļ speciālās prasības komersantiem ar būtisku ietekmi tirgū.

Nosakot konkrētas saistības, pienākumus komersantiem, Komisija ievēro arī vispārējos EK definētos elektronisko sakaru nozares regulēšanas mērķus:

- konkurences veicināšanu;
- vienota iekšējā tirgus attīstību Eiropas Kopienā;
- ES pilsoņu interešu ievērošanu.

Saskaņā ar ESL 38. panta pirmo un otro daļu:

Komersantam ar būtisku ietekmi tirgū piekļuves vai starpsavienojumu jomā Komisija var uzlikt šādas saistības:

- caurredzamības saistības,
- vienlīdzīgas attieksmes saistības,
- atdalītas finanšu uzskaites saistības,
- tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības,
- pienākumus un saistības attiecībā uz piekļuvi elektronisko sakaru tīklam.

Komisija, uzliekot komersantam ar būtisku ietekmi tirgū piekļuves vai starpsavienojumu jomā ESL 38. panta pirmajā daļā minētās saistības, ievēro objektivitātes, caurredzamības, samērības un vienlīdzības principus atbilstoši risināmās problēmas būtībai un regulēšanas mērķiem. Pirms tiek pieņemts lēmums par saistību uzlikšanu, Komisija konsultējas ar elektronisko sakaru tirgus dalībniekiem.

9.2. Saistības

9.2.1. Operatora izvēle un operators iepriekšēja izvēle

ESL 43. pants paredz, ka

(1) Publiskā fiksētā telefonu tīkla operators ar būtisku ietekmi tirgū publiskā fiksētā telefonu tīkla nodrošināšanas jomā nodrošina abonentiem operatora izvēles pakalpojumu vai operatora iepriekšējas izvēles pakalpojumu.

(2) Lietotāju prasības saņemt operatora izvēles pakalpojumu un operatora iepriekšējas izvēles pakalpojumu ieviešanai citos elektronisko sakaru tīklos vai citādā veidā, nekā paredzēts šā panta pirmajā daļā, Regulators izskata saskaņā ar šā likuma 44.pantu.

(3) Regulators nosaka operatora izvēles pakalpojuma vai operatora iepriekšējas izvēles pakalpojuma nodrošināšanas noteikumus un šo pakalpojumu ieviešanas termiņus.

9.2.2. Galalietotājiem sniegto elektronisko sakaru pakalpojumu tarifu regulēšana

ESL 60. panta otra un ceturto daļa paredz, ka

2) Elektronisko sakaru komersantam ar būtisku ietekmi tirgū Regulators var piemērot galalietotājiem sniegto elektronisko sakaru pakalpojumu tarifu regulēšanas pasākumus (tajā skaitā noteikt tarifu aprēķināšanas metodiku, apstiprināt tarifus, uzlikt saistības tarifu tuvināšanai izmaksām vai attiecīgā pakalpojuma tarifiem salīdzināmos pakalpojumu tirgos, piemērot elektronisko sakaru pakalpojumu izmaksu attiecināšanas un aprēķināšanas metodiku un citus tarifu regulēšanas pasākumus).

(4) Ja elektronisko sakaru komersantam ir pienākums tuvināt tarifus izmaksām, tam jāpierāda Regulatoram, ka tarifi ir veidoti no pamatotām izmaksām, ieskaitot samērīgu peļņu par veiktajām investīcijām. Regulators var pieprasīt, lai elektronisko sakaru komersants, kuram ir būtiska ietekme tirgū, sniedz savu tarifu un izmaksu pilnīgu pamatojumu. Ja Regulators konstatē, ka tarifā iekļautās izmaksas nav pilnībā pamatotas vai tarifi nav tuvināti izmaksām, tas ir tiesīgs apturēt šo tarifu piemērošanu un noteikt tarifu augšējo robežu vai arī uzdot elektronisko sakaru komersantam koriģēt tarifus. Noteiktās saistības ir spēkā tikai laikposmā, kurā elektronisko sakaru komersantam ir būtiska ietekme konkrētajā tirgū.

9.3. Esošie elektronisko sakaru komersanti ar būtisku ietekmi tirgū

Komisija novēros, vai kādu saistību piemērošana vai nepiemērošana neveido problēmas konkrētajā tirgū vai netiek ierobežota konkurences attīstība. Ņemot vērā tirgus attīstību, Komisija patur tiesības piemērot jaunas, atcelt vai grozīt esošās saistības.

9.3.1. Esošie elektronisko sakaru komersanti ar būtisku ietekmi tirgū

Pirmajā tirgus analīzes kārtā Komisija noteica vienu komersantu par komersantu ar būtisku ietekmi:

- tirgū Nr. 1 - SIA „Lattelecom” (2007.gada 7. marta lēmums Nr. 48 „Par sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Lattelecom” būtisku ietekmi piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšanas fiziskām personām Latvijas Republikas teritorijā tirgū”, turpmāk – lēmums Nr. 48) (tirgus 1a);
- tirgū Nr. 2 - SIA „Lattelecom” (2007.gada 7. marta lēmums Nr. 49 „Par sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Lattelecom” būtisku ietekmi piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšanas juridiskām personām Latvijas Republikas teritorijā tirgū”, turpmāk – lēmums Nr. 49) (tirgus 1b).

9.3.2. Pirmajā tirgus analīzes kārtā piemērotās saistības

Lēmumā Nr. 48 Komisija nolēma:

1. Noteikt SIA „Lattelecom” par elektronisko sakaru komersantu ar būtisku ietekmi piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšanas fiziskām personām Latvijas Republikas teritorijā tirgū.
2. Noteikt SIA „Lattelecom” saistību nodrošināt operatora izvēles un iepriekšējās izvēles pakalpojumus saskaņā ar Komisijas apstiprinātajiem operatora izvēles pakalpojuma vai operatora iepriekšējās izvēles pakalpojuma nodrošināšanas noteikumiem, tā, lai fiziskām personām, izmantojot operatora izvēli vai iepriekšēju izvēli, būtu iespējams veikt:
  - 2.1. vietējās sarunas,
  - 2.2. iekšzemes tālsarunas;
  - 2.3. sarunas ar mobilo tīklu operatoru lietotājiem;
  - 2.4. starptautiskās sarunas.
3. Noteikt SIA „Lattelecom” tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību ievērot Komisijas apstiprināto elektronisko sakaru pakalpojumu izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas metodiku un iesniegt ziņojumu par izmaksu aprēķināšanu un attiecināšanu saskaņā ar Komisijas apstiprināto elektronisko sakaru pakalpojumu izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas metodiku piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšanas fiziskām personām pakalpojumam un šā lēmuma lemjošās daļas 2.punktā minētajiem pakalpojumiem.
4. Noteikt SIA „Lattelecom” tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību ievērot Komisijas apstiprināto elektronisko sakaru pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodiku.
5. Noteikt SIA „Lattelecom” tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību iesniegt Komisijai pēc Komisijas pieprasījuma pakalpojumu tarifu un izmaksu pamatojumu.
6. Noteikt SIA „Lattelecom” tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību tuvināt piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšanas fiziskām personām pakalpojumu un ar to saistīto pakalpojumu tarifus pakalpojumu sniegšanas izmaksām.

Lēmumā Nr. 49 Komisija nolēma:

1. Noteikt SIA „Lattelecom” par elektronisko sakaru komersantu ar būtisku ietekmi piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšanas juridiskām personām Latvijas Republikas teritorijā tirgū.
2. Noteikt SIA „Lattelecom” saistību nodrošināt operatora izvēles un iepriekšējas izvēles pakalpojumus saskaņā ar Komisijas apstiprinātajiem operatora izvēles pakalpojuma vai operatora iepriekšējas izvēles pakalpojuma nodrošināšanas noteikumiem, tā, lai juridiskām personām, izmantojot operatora izvēli vai iepriekšēju izvēli, būtu iespējams veikt:
  - 2.1. vietējās sarunas;
  - 2.2. iekšzemes tālsarunas;
  - 2.3. sarunas ar mobilo tīklu lietotājiem;
  - 2.4. starptautiskās sarunas.
3. Noteikt SIA „Lattelecom” tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību ievērot Komisijas apstiprināto elektronisko sakaru pakalpojumu izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas metodiku un iesniegt ziņojumu par izmaksu aprēķināšanu un attiecināšanu saskaņā ar Komisijas apstiprināto elektronisko sakaru pakalpojumu izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas metodiku piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšanas juridiskām personām pakalpojumam un šā lēmuma lemjošās daļas 2.punktā minētajiem pakalpojumiem.
4. Noteikt SIA „Lattelecom” tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību ievērot Komisijas apstiprināto elektronisko sakaru pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodiku.
5. Noteikt SIA „Lattelecom” tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību iesniegt Komisijai pēc Komisijas pieprasījuma pakalpojumu tarifu un izmaksu pamatojumu.
6. Noteikt SIA „Lattelecom” tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību tuvināt piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšanas juridiskām personām pakalpojumu un ar to saistīto pakalpojumu tarifus pakalpojumu sniegšanas izmaksām.

9.4. Saistību efektivitātes analīze

9.4.1. Tirgus 1a

Ņemot vērā tirgus analīzes (izmaiņas tirgū) rezultātus, Komisija neuzskata, ka ir nepieciešams grozīt vai atcelt SIA „Lattelecom” ar lēmumu Nr.48 noteiktās saistības, pienākumus vai noteikt jaunas saistības, pienākumus.

1) Operatora izvēle un operators iepriekšēja izvēle

Vairums no komersantiem savās atskaitēs par operatora izvēles un operatora iepriekšēja izvēles pakalpojumiem nenodala fiziskas un juridiskas personas. Tā kā argumentācija un tirgus apstākļi ir līdzīgi abos tirgos (tirgus 1a un tirgus 1b), Komisija izvērtē situācijā kopējā tirgū

Saistība nodrošināt operatora izvēles un operatora iepriekšējās izvēles pakalpojumus, var veicināt pakalpojumu konkurences attīstību balss telefonijas pakalpojumus tirgos, jo operatora iepriekšējās izvēles pakalpojums un operatora izvēles pakalpojums ļauj:

- 1) citiem komersantiem, kam nav sava piekļuves tīkla vai ir procesā, uzbūvēt savu piekļuves tīklu, piedāvāt balss telefonijas pakalpojumus (vietējas, iekšzemes, starptautiskie izsaukumiem, izsaukumiem uz mobilajiem tīkliem);
- 2) elektronisko sakaru galalietotājiem izvēlēties dažādu operatoru sniegtos pakalpojumus.

2007.gadā vairāk nekā 90 tūkstošu galalietotāju, izmantoja operatora izvēles un operatora iepriekšējās izvēles iespēju (skat. 54. tabulu)¹.

54. tabula: Operatora izvēles un iepriekšējās izvēles pakalpojumi.

2007 g.	Klienti					kopsumma	%
	Vietējam izsaukumiem	Iekšzemes izsaukumiem	Starptautiskiem izsaukumiem	Izsaukumiem uz mobilajiem tīkliem			
Komersants							
CSC TELECOM							
Datagrupa.lv							
Lattelecom							
Telekom Baltija							
BALTKOM TV SIA							
LATTELENET							
Master Telecom							
Finors Telekom							
SIGIS							
Telekomunikācijas Grupa							
Tele2Telecom							
TELENTS							
Telefant							
Summa							

Komisija neuzskata, ka, gadījumā, ja Komisija atceltu saistības nodrošināt operatora izvēles un operatora iepriekšējās izvēles pakalpojumus, SIA „Lattelecom” turpinātu brīvprātīgi nodrošināt šos pakalpojumus. Operatora izvēles un operatora iepriekšējās izvēles pakalpojumu nodrošināšana SIA „Lattelecom” nozīmē, ka SIA „Lattelecom” zaudē ieņēmumus no saviem (balss telefonijas piekļuves) galalietotājiem, kuri veic izsaukumus ar operatora izvēles un iepriekšējās izvēles palīdzību un nevis izmantojot SIA „Lattelecom” nodrošinātos balss telefonijas pakalpojumus.

Situācijā, kad SIA „Lattelecom” nebūtu noteikta saistība nodrošināt operatora izvēles un operatora iepriekšējās izvēles pakalpojumus:

- o citi komersanti zaudētu iespēju konkurēt ar SIA „Lattelecom”, balss telefonijas pakalpojumu tirgos;

¹ Tabulā ir apkopoti dati tikai no tiem komersantiem, kuriem jādnodrošina informācija saskaņā ar Noteikumu 2. pielikumu. Ņemot vērā, ka tie komersanti jau aptver vairāk nekā 95 % no balss telefonijas pakalpojumu tirgus, Komisija uzskata, ka tabulā norādītā kopsumma ir pietiekami reprezentatīva, lai atspoguļotu reālo situāciju tirgū.

- galalietotāji zaudētu iespēju izvēlēties dažādu operatoru sniegtos pakalpojumus;
- konkurence balss telefonijas tirgos tiktu ievērojami ierobežota;
- nebūtu sasniedzams EK definētais elektronisko sakaru nozares regulēšanas mērķis - veicināt konkurenci.

Ņemot vērā iepriekš minēto Komisija uzskata, ka saistības nodrošināt operatora izvēles un operatora iepriekšējās izvēles pakalpojumus ir efektīvs līdzeklis, lai veicinātu konkurenci ne tikai konkrētajā tirgū, bet arī citos mazumtirdzniecības elektronisko sakaru pakalpojumu tirgos.

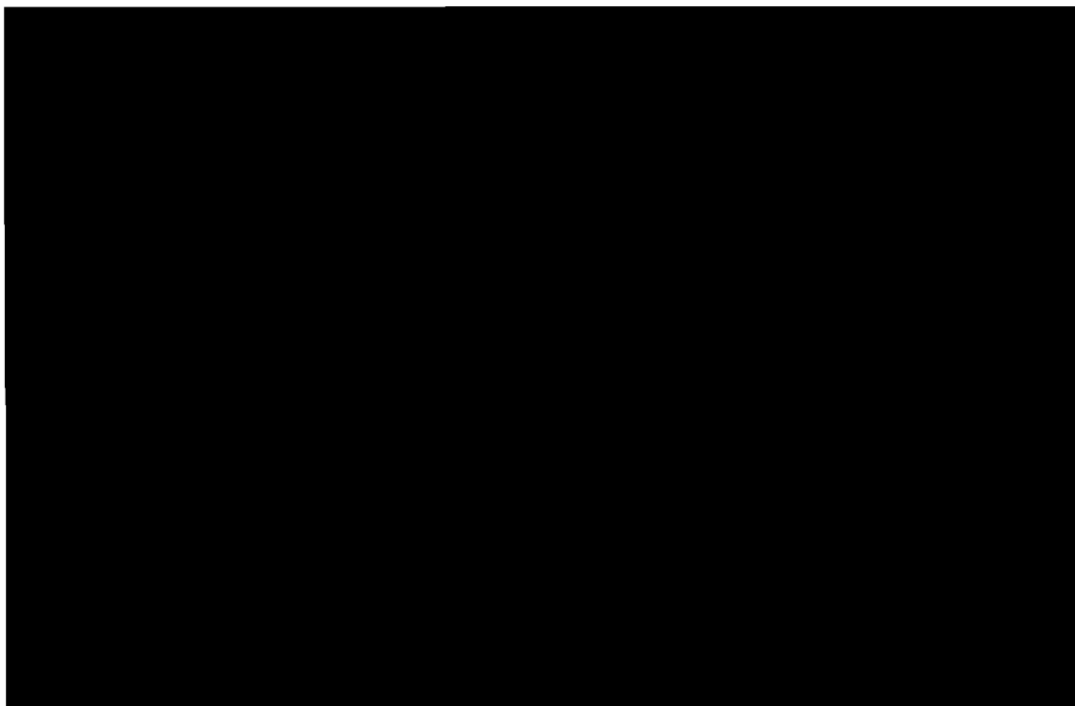
2) Tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības

Piekļuves pakalpojumu tarifs ir būtisks izmaksu komponents elektronisko sakaru pakalpojumu galalietotājam. Komersants ar būtisku ietekmi konkrētajā tirgū, ja nav piemērotas tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības, var piemērot galalietotājiem augstus (nesamērīgus) tarifus, un līdz ar izmantot savu būtisko ietekmi elektronisko sakaru tirgū.

Komisija, piemērojot tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības SIA „Lattelecom”, var nodrošināt, ka SIA „Lattelecom” nevar izmantot nepietiekamo cenu starpību, lai negatīvi ietekmētu konkurences attīstību elektronisko sakaru nozarē.

SIA „Lattelecom” tirgus daļa piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšanas fiziskām personām Latvijas Republikas teritorijā tirgū tikai minimāli samazinājās pēdējos divos gados gan pēc abonētu skaita, gan pēc abonentlīniju skaita (skat. 13 attēlu).

13. attēls: SIA „Lattelecom” tirgus daļa tirgū 1a

Ņemot vērā salīdzinoši nelielo, bet tomēr esošo attīstību tirgū 1a, Komisija uzskata, ka tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības ir efektīvi līdzekļi būtiskas ietekmes tirgū ierobežošanai.

3) Jaunu saistību piemērošana

Vairumtirdzniecības piekļuves tirgus trūkums joprojām ir būtisks šķērslis ienākšanai tirgū 1a.

Lēmumā Nr. 23 Komisija noteica SIA „Lattelecom” piekļuves saistību nodrošināt komersantiem piekļuvi elektronisko sakaru tīklam vai ar to saistītiem elementiem, ieskaitot atsaistītu piekļuvi abonentlīnijai saskaņā ar Komisijas apstiprinātajiem noteikumiem par tehniskām prasībām atsaistītajai piekļuvei paredzētajai abonentlīnijai un kārtību, kādā notiek atsaistīta piekļuve abonentlīnijai.

Jau 2004. gadā un pamatojoties uz tirgus analīzes pirmā apļa rezultātiem saskaņā ar lēmumu Nr. 23 atkārtoti 2007. gadā SIA „Lattelecom” publicēja „Atsaistītas piekļuves abonentlīnijām vairumtirdzniecības pamatpiedāvājumu” (turpmāk - Pamatpiedāvājums).

Neskatoties uz Komisijas tādu ieviestu regulējumu, kurš citās ES Dalībvalstīs nodrošinājis pakalpojumu konkurences izaugsmi, Latvijā komersantu interese par Pamatpiedāvājuma izmantošanu bija un vēl joprojām ir neliela. Divi tirgus dalībnieki bija pieteikušies uz sarunām par atsaistītas piekļuves abonentlīnijām līgumu noslēgšanu, no tiem viens komersants noslēdzis līgumu, bet vēl nav uzsācis tā ekspluatāciju.

Ņemot vērā nelielo komersantu interesi par atsaistītas piekļuves abonentlīnijām līgumu noslēgšanu, Komisija 2008.gada 1.oktobrī publicēja Komisijas tīmekļa vietnē konsultāciju dokumentu „Par SIA „Lattelecom” atsaistītās piekļuves abonentlīnijai, platjoslas piekļuves, nomāto līniju gala posmu un nomāto līniju minimālās kopas pamatpiedāvājumiem”.

Konsultācijas ietvaros, Komisija analizēja pamatpiedāvājumus un identificēja problēmsegmentus. Atbilstoši analīzes rezultātiem, Komisija publicēja konsultāciju dokumentu ar jautājumiem par identificētajām problēmām.

Šo konsultāciju mērķis bija uzzināt elektronisko sakaru tirgus dalībnieku (komersantu un elektronisko sakaru pakalpojumu galalietotāju) viedokli par SIA „Lattelecom”, izstrādātajiem un publicētajiem atsaistītās piekļuves abonentlīnijām pamatpiedāvājumiem.

Uz konsultācijā uzdotajiem jautājumiem Komisija saņēma atbildes no diviem komersantiem:

- „Latvijas Mobilais Telefons” SIA;
- SIA „Telia Latvija” .

Konsultācijās iegūto viedokļu apkopošanas un analīzes rezultātā Komisija secina, ka daļa no konsultāciju laikā uzdotajiem jautājumiem ir atrisināti ar 2009.gada 21.janvāra lēmumu Nr.11 apstiprinātajiem Noteikumiem par pamatpiedāvājumā iekļaujamo informāciju un publicēšanu.

Komisija nesaņēma citu komersantu informāciju par pieprasījumu pēc citiem alternatīviem, kas varētu nodrošināt piekļuves pakalpojumu nodrošināšanu mazumtirdzniecībā, piemēram vairumtirdzniecības līniju nomas vai citu vairumtirdzniecības pakalpojuma atļaujot piekļuves tālāk pārdošanu galalietotājiem

- ne tirgus analīzes konsultāciju ietvaros;
- ne konsultācijās „Par SIA „Lattelecom” atsaistītās piekļuves abonentlīnijai, platjoslas piekļuves, nomāto līniju gala posmu un nomāto līniju minimālās kopas pamatpiedāvājumiem” ietvaros;
- ne diskusijās ar komersantiem ietvaros.

Ņemot vērā mazo komersantu interesi par Pamatpiedāvājuma izmantošanu un neesošo interesi par minētajiem citiem alternatīviem, Komisija šaubās, vai patlaban vispār pārstāv pieprasījums pēc tādiem alternatīviem (īpaši pēc vairumtirdzniecības līniju nomas pakalpojumiem).

Līdz ar to Komisija uzskata, ka vairumtirdzniecības līniju nomas vai citas līdzīgas saistības noteikšana SIA „Lattelecom” būtu nesamērīga saistība.

9.4.2. Tirgus 1 b

Ņemot vērā tirgus analīzes (izmaiņas tirgū) rezultātus, Komisija neuzskata, ka ir nepieciešams grozīt vai atcelt SIA „Lattelecom” ar lēmumus Nr.48 noteiktās saistības, pienākumus vai noteikt jaunas saistības, pienākumus:

1) Operatora izvēle un operatora iepriekšējā izvēle

Saistības pamatotība ir analizēta 9.4.1 punktā.

2) Tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības

Piekļuves pakalpojumu tarifs ir būtisks izmaksu komponents elektronisko sakaru pakalpojumu galalietotājam. Komersants ar būtisku ietekmi konkrētajā tirgū, ja nav piemērotas tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības, var piemērot galalietotājiem augstus (nesamērīgus) tarifus, un līdz ar izmantot savu būtisko ietekmi elektronisko sakaru tirgū.

Komisija, piemērojot tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības SIA „Lattelecom”, var nodrošināt, ka SIA „Lattelecom” nevar izmantot nepietiekamo cenu starpību, lai negatīvi ietekmētu konkurences attīstību elektronisko sakaru nozarē.

Salīdzinot ar tirgu 1a, tirgus 1b ir vairāk attīstīts:

SIA „Lattelecom” tirgus daļa piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšanas juridiskām personām Latvijas Republikas teritorijā tirgū samazinājās pēdējos divos gados gan pēc abonentu skaita, gan pēc abonentlīniju skaita (skat. 14. attēlu).

14. attēls: SIA „Lattelecom” tirgus daļas tirgū 1b

- Pastāv tendence pieaugt tempam ar kuru samazinās SIA „Lattelecom” tirgus daļa un pieaug konkurentu tirgus daļas un līdz ar to tirgus attīstība vismaz virzās uz efektīvās un ilgtspējīgas konkurences virzienu.
- Tirgū ir 3 komersanti, kuriem izdevās sasniegt vismaz 5 % tirgus daļas un tādā veidā sevi pozicionēt kā SIA „Lattelecom” konkurentiem:
  1. VAS „Latvijas Dzelzceļš”
  2. AS „Telekom Baltija”
  3. SIA „CSC Telekom”

55. tabula: Komersantu abonentu un abonentlīniju skaits.

Komersants	abonentu 2005		abonentu 2006		abonentu 2007	
	skaits	%	skaits	%	skaits	%
Lattelecom						
Latvijas Dzelzceļš						
Telekom Baltija						
BALTKOM TV SIA						
citi						
Summa						

Komersants	abonentlīnijas 2005		abonentlīnijas 2006		abonentlīnijas 2007	
	skaits	%	skaits	%	skaits	%
Lattelecom						
CSC TELECOM						
Latvijas Dzelzceļš						
LATVENERGO						
Telekom Baltija						
BALTKOM TV SIA						
citi						
Summa						

SIA „Lattelecom” joprojām atrodas dominējošā stāvokli fiksētā vietā nodrošināšanas juridiskām personām Latvijas Republikas teritorijā tirgū, jo tā tirgus daļa 2007. gadā joprojām bija lielāka nekā ■ %.

Ņemot vērā tirgus attīstību tirgū 1b Komisija uzskata, ka tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības ir efektīvi līdzekļi būtiskas ietekmes tirgū ierobežošanai.

9.5. Secinājumi

9.5.1. Tirgus 1a

Ņemot vērā, ka:

- Komisijas noteiktais regulējums piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšanas fiziskām personām tirgū ierobežoja komersanta ar būtisku ietekmi tirgū iespējas izmantot būtisku ietekmi tirgū;
- ir redzama piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšanas fiziskām personām Latvijas Republikas teritorijā tirgus attīstība un konkurences pieaugums 2006. un 2007. gados, kurš tomēr uzskatāms par salīdzinoši nelielu;
- SIA „Lattelecom” joprojām atrodas dominējošā stāvokli piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšanas fiziskām personām Latvijas

Republikas teritorijā tirgū (tirgus 1a), jo tirgus daļa 2007. gadā joprojām bija lielāka nekā ■ %;

- citi komersanti nevar tikt uzskatīti par nozīmīgiem piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšanas fiziskām personām Latvijas Republikas teritorijā tirgus dalībniekiem.

Komisija secina, ka:

- piekļuves tirgus trūkums joprojām ir būtisks šķērslis ienākšanai tirgū 1a;
- Komisijas noteiktās saistības nodrošināt operatora izvēles un operatora iepriekšējās izvēles pakalpojumus un tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības ir efektīvi līdzekļi, lai veicinātu konkurenci balss telefonijas tirgos;
- piemērojot tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības SIA „Lattelecom”, var nodrošināt, ka SIA „Lattelecom” nevar izmantot nepietiekamo cenu starpību, lai negatīvi ietekmētu konkurences attīstību elektronisko sakaru nozarē.

Ievērojot iepriekš minēto Komisija:

- neuzskata, ka ir nepieciešams grozīt vai atcelt SIA „Lattelecom” ar lēmumu Nr. 48 noteiktās saistības, pienākumus vai noteikt jaunas saistības, pienākumus.

9.5.1. Tirgus 1 b

Nemot vērā, ka:

- piekļuves tirgus trūkums joprojām ir būtisks šķērslis ienākšanai tirgū 1b;
- Komisijas noteiktais regulējums piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšanas juridiskām personām tirgū ierobežoja komersanta ar būtisku ietekmi tirgū iespējas izmantot būtisku ietekmi tirgū;
- novērojama piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšanas juridiskām personām Latvijas Republikas teritorijā tirgus attīstība un konkurences pieaugums 2006. un 2007. gados, kurš tomēr uzskatāms par salīdzinoši nelielu;
- ir 3 komersanti, kuriem izdevās sasniegt vismaz 5 % tirgus daļas piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšanas juridiskām personām Latvijas Republikas teritorijā tirgū 2007. gadā;
- SIA „Lattelecom” joprojām atrodas dominējošā stāvoklī piekļuves publiskajam telefonu tīklam fiksētā vietā nodrošināšanas juridiskām personām Latvijas Republikas teritorijā tirgū (tirgus 1b), jo tirgus tā daļa 2007. gadā joprojām bija lielāka nekā ■ %;

Komisija secina, ka:

- Komisijas noteiktās saistības nodrošināt operatora izvēles un operatora iepriekšējās izvēles pakalpojumus un tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības ir efektīvi līdzekļi, lai veicinātu konkurenci balss telefonijas tirgos;
- piemērojot tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības SIA „Lattelecom”, var nodrošināt, ka SIA „Lattelecom” nevar izmantot nepietiekamo cenu starpību, lai negatīvi ietekmētu konkurences attīstību elektronisko sakaru nozarē.

Ievērojot iepriekš minēto Komisija:

- neuzskata, ka ir nepieciešams grozīt vai atcelt SIA „Lattelecom” ar lēmumu Nr. 49 noteiktās saistības, pienākumus vai noteikt jaunas saistības, pienākumus.

Saīsinājumi

BIT: būtiska ietekme tirgū

CDMA: koddāles daudzkrāša piekļuve (*code division multiple access*)

CRS: centrālā radiostacija

EK: Eiropas Komisija

ESL: Elektronisko sakaru likums

ET: Eiropas Kopienu Tiesa

FWA: bezvadu fiksētā piekļuve (*Fixed Wireless Access*)

IP: interneta protokols

ISDN BRA: integrēto pakalpojumu cipartīkla galvenās plūsmas piekļuve

ISDN PRA: integrēto pakalpojumu cipartīkla primārās plūsmas piekļuve

ISP: interneta pakalpojumu sniedzējs

MDF: kross (*main distribution frame*)

MK: Ministru kabinets

PLC: elektroniskie sakari izmantojot elektriskās līnijas

PMP: punkts-daudzi punkti (*point-to-multipoint*)

PSTN: Publiskas komutētais telefonu tīkls

RS: retranslācijas stacijas

TAL: telefona abonenta līnija

UMTS: universālā mobilo telesakaru sistēma (*universal mobile telecommunications service*)

VoB: balss telefonija platjoslā (*voice over broadband*)

VoIP: *voice over IP*

VoPI: *voice over public internet*

Wi-Fi: Bezvadu internet (*wireless fidelity*)

xDSL: ciparu abonentlīnijas tehnoloģijas